

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar
Alkotmányjogi Tanszék

A GYERMEK ÉS A SZÜLŐ ALAPJOGI VERSENYE ONLINE KÖZEGBEN
(TDK dolgozat)

EVELLEI EVELIN MOLLI – TAMÁS BIANKA

Témavezető:

DR. CSINK LÓRÁNT, egyetemi docens

DR. PAPP JÁNOS TAMÁS, megbízott oktató

Budapest

2016

Tartalomjegyzék

Előszó	3
1. Bevezetés.....	5
2. Emberi méltóság.....	7
3. Magánszféra	10
3.1. Európai és amerikai modell bemutatása	10
3.2. Hazai szabályozás.....	12
3.3. Képmás	14
4. Gyermek, mint 18 év alatti ember	16
4.1. Gyermek-szülő viszony különlegessége.....	16
4.2. Sérelmes helyzet kialakulása online térben	20
5. A szülő kifejezéshez való joga	24
6. Alapjogi konfliktus.....	26
6.1. Reális veszély	26
6.2. Szükségesség-arányosság kérdése	27
7. Lehetséges jogsértések	29
8. Zárógondolatok	32
Irodalomjegyzék.....	36
Magyar nyelvű szakirodalom	36
Idegen nyelvű szakirodalom.....	38
Idegen nyelvű folyóiratok.....	39
Alkotmánybírósági határozatok.....	40
További jogforrások	40
Bírósági ügyek.....	40
Internetes hivatkozások	41

Előszó

„*Nekem is van személyes terem!*”¹

A fenti mondat magától értetődően vonatkozik mindenkire. Minden férfire, nőre, idősrre, fiatalra és gyermekekre egyaránt. Utóbbi esetében azonban a gyakorlatban mégsem annyira egyértelmű, gyakran elfelejtjük, hogy nekik is van magánéletük, ők is igénylik a személyes teret. *Az ő hangjukra ki figyel oda?*

A gyermekek védelmére vonatkozóan a múlt század óta számos szabályozás született, melyek a gyermeket védik a külső beavatkozástól, körülményektől – azaz kiemelt célcsoportként kezelik őket. Napjainkban azonban a megváltozott környezet miatt – értjük ezalatt az Internet térhódítását – az eddigiéknél is nagyobb veszélynek vannak kitéve, ami miatt speciális védelmet igényelnek – s nem csak külső hatásokra korlátozottan.

Az online világra jellemző határtalanságból következik az a tény, hogy az offline világban is elkövethető, személyes teret – magánszférát, ezen belül magánéletet – érintő jogsértések ebben a közegben gyakrabban fordulnak elő. Ez magában hordozhatja azt a különös helyzetet, hogy mindezen jogsértések a szülő által is jellemzőbben, s könnyebben, elkövethetővé válnak.

Abszurdnak tekinthető-e az a helyzet, hogy egy 18. életévét betöltött személy pert indít szülei ellen a 18. életévének betöltését megelőzően kialakult sérelmes helyzet miatt, melyet a róla nyilvánosságra hozott képek okoztak? Mindeddig annak tűnt. Ám egy osztrák lány megalégtelte, hogy bár éveken keresztül kérte szüleit arra, hogy a közösségi oldal felületéről a róla készült képeket távolítsák el – valamint tartózkodjanak újabb képek megosztásától – mivel ennek a kérésnek nem tettek eleget, nagykorúsága elérését követően beperelte a szüleit.²

Azonban felmerül a kérdés ezen szélsőséges eset kapcsán, hogy a gyermek egyetlen lehetősége-e, hogy megvárja, míg nagykorú lesz, s csak ekkor lép fel az öt éveken keresztül sértő, esetlegesen megalázó, bántó helyzet ellen? Tehát egy kiskorú gyermek nem tehet semmit a szülei által okozott, számára sérelmes szituáció ellen? Köteles-e tűrni, hogy

¹ German police warn parents over facebook pictures of children
<http://www.bbc.com/news/technology-34539059>

² Woman sues parents for sharing embarrassing childhood photos

<http://www.thelocal.at/20160914/woman-sues-parents-for-sharing-embarrassing-childhood-photos-on-facebook>

nagykorúsága eléréséig sértő képek kerüljenek fel a határokat nem ismerő internetes felületre?
Vagy nem csak a gyermek felelőssége és érdeke az ezen jogsértések elleni fellépés?

1. Bevezetés

Miként dolgozatunk címe is mutatja, vizsgálatunk alapját a szülő-gyermek viszony, valamint annak különlegessége képezi. A gyermeket – ahogy mindenki mást is – születésétől fogva alapjogi jogképesség teljessége illeti meg, alapjogok alanya lehet. Ám polgári jogi értelemben véve *quasi* jogképes személynek minősül, akinek a szülő a törvényes képviselője, így rendelkezik jogai felett, nevében és érdekében eljár, jogai gyakorlását, azok érvényesülését elősegíti. Tehát a gyermeket egyszerre jellemzi szabadsága az alapjogok tekintetében és függősége jogai érvényesítésében.

Fokozza a gyermekek függőségét, hogy olyan veszélynek is ki lehetnek téve, amelyeket adott esetben a védelmükre rendelt személyek követnek el ellenük. Gondolunk itt azokra az esetekre, amelyek során a szülő kiskorú gyermekéről a közösségi médiában képet, adatot, tényt, információt oszt meg a nyilvánossággal a gyermek beleegyezése nélkül.

Ez az új korszak – nevezetesen a web 2.0 – a közösségre, valamint tartalmegosztásra épül, amely eredményeként olyan oldalakat hoztak létre, amelyek ezen megjelenő igényeket kiszolgálják. Ez az internet világában bekövetkezett változás teljesen új jelenségként értelmezhető.³

Témánk aktualitását abban látjuk, hogy ennek az online közegnek – különös tekintettel a közösségi oldalakra – gyors ütemű megváltozásával új kihívások jelentkeznek az emberek magánszférájának – ezen belül magánéletének és képmásának – védelme terén. A magánszféra és a nyilvános szféra határai elmosódnak, valamint az emberek önkéntes kitérülése – új magatartásformaként – jellemző a közösségi médiában. A nyilvánosság tereit az Internet kiterjeszti, mellyel párhuzamosan a magánszféra, így a magánélet terei szűkülnek, egyre védtelenebbé válnak.

„A *Facebook* lett az internet városközpontja.”⁴ Rengeteg embert, adatot, információt gyűjt össze, s így számos probléma forrásaként szolgál ezen felület. Ezt fokozza a gyermekek esetében az a tény, hogy nem feltétlenül ők rendelkeznek képmásuk, valamint a róluk szóló információk közzétételéről. Így elmondható, hogy ebben a közegben különösen nagy veszélynek van kitéve a gyermek, aki ugyan az említett önkitérüléssel nem dönthet,

³ Andrew TUTT: The New Speech. 41 *Hastings Constitutional Law Quarterly*, 2014. 235 – 236.

⁴ Kevin PARK: Facebook Used Takedown And It Was Super Effective! Finding A Framework For Protecting User Rights Of Expression On Socialnetworking Sites. 68 *N.Y.U. Annual Survey of American Law*, 2013. 891, 894. 923.

egyidejűleg mégis központi szereplőjévé válik az online életnek. Ennek a problémának a kiemelt jelentőségét maga az online tér adja, tekintettel arra, hogy az oda felkerülő információk útja beláthatatlan, s így ennek következményei is ezzé válnak.

Problémafelvetésünket a következőképpen foglaljuk össze: veszélyes lenne, ha a szülő minden korlát nélkül bármilyen képet megosztana gyermekéről, mint ahogy az is szélsőséges álláspont lenne, hogy gyermekről egyáltalán nem tehető közzé személyes adat. Az alapjogok nyelvére lefordítva a kérdés úgy merül fel, hogy *a szülő kifejezési szabadságának és a gyermek magánszférájának a kollíziója miképp oldható fel?* A dolgozat erre tesz kísérletet, előre bocsátva, hogy a kérdés objektíven nem, csak egyedi esetekben dönthető el.

Kutatásunkat a következőképpen végezzük: megvizsgáljuk minden jogok alapját, nevezetesen az emberi méltóságot. Ezt követően rendszertani szempontból elemezzük az említett alapjogokat, melyekből mind a gyermekekre, mind a szülőkre vonatkozóan következtetéseket vonunk le. Foglalkozunk továbbá a veszély bekövetkezésének reális esélyével is, így már az elején elmondható, hogy természetesen nem minden gyermekről felkerülő fénykép jogsértő.

A fent leírtak alapján feltesszük azt a kérdést, hogy van-e az efféle jogok sérelmét előidéző helyzet megoldására *prevenció, szankció* vagy csak *reakció*?

2. Emberi méltóság

Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata deklarálja, hogy „minden emberi lény szabadnak, méltóságában és jogaiban egyenlőnek születik. Az embereknek, észsel és lelkiismerettel bírván, egymással testvéri szellemben kell viseltetniük.” Ez a gondolat jelenik meg az Alaptörvényben is, mely kifejezésre juttatja az ember élethez való jogát és az emberi méltóság⁵ sérthetetlen voltát.⁶ Explicit jogi garanciaként való megjelenítése kiemelt jelentőségű,⁷ ám az állam szerepe nem merülhet ki a deklarációban; szükséges az ebből eredő alapjogok gyakorlati érvényesülésének biztosítása is.

Ahogy az Alkotmánybíróság is rögzítette, ezen apriori érték⁸ érinthetetlen,⁹ s ennek következtében az ember nem válhat eszközzé vagy tárggyá.¹⁰ A megfogalmazásból az olvasható ki, hogy az emberek rendelkeznek valami különlegessel, amivel más élőlények nem.¹¹

Az emberi méltóság fogalmának tökéletes definiálása – álláspontunk szerint – teljes pontossággal nem lehetséges. Ezen értéknek a transzcendens dimenziójának meghatározására a jog nem törekszik.¹²

A későbbi fejezetek megértéséhez azonban szükséges, hogy keretbe foglaljuk az emberi méltóság fogalmát és adjunk valamiféle meghatározást. Ahogy Balogh Zsolt írja, az emberi méltóság részben egyfajta absztrakció, részben pedig – ha az ebből levezetett jogokat

⁵ A 23/1990. (X.31.) AB határozat elválaszthatatlan egységként értelmezi e kettőt, melyet VARGA Zs. András akként árnyal, hogy „az életnek és a méltóságnak van közös értelmezési tartománya” ám „a két fogalom nem kezelhető szinonimaként.” VARGA Zs. András: Méltóság és közösség. In: HALUSTYIK Anna – KLICSU László (szerk.) *Cooperatrici veritatis: Ünnepi kötet Tersztyánszkyné Vasadi Éva 80. születésnapja alkalmából.* Budapest, Pázmány Press, 2015. 88.

⁶ Alaptörvény I. cikk (2) bekezdés

⁷ Werner HEUN: Az emberi méltóság – A filozófiai koncepciótól a jogi garanciáig. In: HAJAS Barnabás – SZABÓ Máté (szerk.): *Emberi méltóság korlátok nélkül: a gyermekek, a hajléktalanos és a gyülekezők jogai.* Budapest, OGY Hivatala, 2009. 90.

⁸ Lábady Tamás 23/1990. (X.31.) határozat párhuzamos véleményében írja: az emberi méltóság a jog „előtt” létező, a priori érték, amely az emberi személy immanens lényegi sajátja.

⁹ Ahogy Varga Zs. András fogalmaz, „ha a méltóság a születésnél fogva kapcsolódik az ember, mint személyhez, akkor a tételes jog minden további szabálya számára ez a méltóság érinthetetlen”. VARGA Zs. András: Méltóság és közösség. In: HALUSTYIK Anna – KLICSU László (szerk.): *Cooperatrici veritatis: Ünnepi kötet Tersztyánszkyné Vasadi Éva 80. születésnapja alkalmából.* Budapest, Pázmány Press, 2015. 84.

¹⁰ 64/1991. (XII. 17.) AB határozat [Ez a formula megtalálható a Német Szövetségi Alkotmányban is, mint elvi alap. BVerfGE 45, 187 (228)]

¹¹ BÍRÓ Gáspár: Az egyenlő méltóság elvéről. In: HAJAS Barnabás – SZABÓ Máté (szerk.): *Emberi méltóság korlátok nélkül: a gyermekek, a hajléktalanos és a gyülekezők jogai.* Budapest, OGY Hivatala, 2009. 66.

¹² VARGA Zs. András: Méltóság és közösség. In: HALUSTYIK Anna – KLICSU László (szerk.): *Cooperatrici veritatis: Ünnepi kötet Tersztyánszkyné Vasadi Éva 80. születésnapja alkalmából.* Budapest, Pázmány Press, 2015. 85 – 91.

vizsgáljuk – alanyi jog.¹³ Egyetértünk azzal a megfogalmazással, miszerint „az emberi méltósághoz való jog az alapjogi rendszer kötőanyaga: az »emberi minőséget« jeleníti meg”.¹⁴ Ez azt jelenti tehát, hogy „az ember személyi méltósága azt biztosítja, hogy ne lehessen az emberi értékek között jogilag különbséget tenni”.¹⁵

Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy „az általános személyiségi jog »anyajog«, azaz olyan szubszidiárius alapjog, amelyet mind az Alkotmánybíróság, mind a bíróságok minden esetben felhívhatnak az egyén autonómiájának védelmére, ha az adott tényállásra konkrét, nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható”.¹⁶ Az emberi méltóságból levezetett személyiségi vagy személyhez fűződő jogok védik a személy pszichikai és fizikai integritását, mely az egyenlő jogképességből,¹⁷ így az egyenlő méltóságból ered. Ez további jogok szerzésének az alapjául szolgálhat.¹⁸ Más megfogalmazásban úgy is mondhatjuk, hogy „a személyiségi jogok az ember jogállásának alapvető kifejezői közé tartoznak”.¹⁹ Fontos kiemelni, hogy védelmét nem lehet függővé tenni a személyiséget alkotó egyes vonatkozások értékelésétől,²⁰ így a gyermeki mivolttól sem.

Az emberi méltóság rendeltetését tekintve két funkcióról beszélhetünk, amelyek egymásra kölcsönösen hatnak. Az egyik az egyenlőséget biztosító funkció, melynek jelentősége, hogy megteremti a jogalanyok közötti egalitást. A másik pedig az autonómia²¹ biztosításának funkciója, mely az általános cselekvési szabadságot biztosítja. Ezekről az Alkotmánybíróság rendelkezett.²² Az utóbbiból, azaz a személyiségvédelmi funkcióból levezethetők további alapjogok, többek között az önrendelkezési jog, az önazonosságához való jog, illetve a magánszférához való jog.²³ Az emberi méltósághoz való jog így megteremti a hivatkozási alapot a személy integritására, az egyéni önrendelkezésre és a magánszféra védelmére,²⁴ valamint a kifejezéshez való jogra.

¹³ BALOGH Zsolt: Az emberi méltóság: Jogi absztrakció vagy alanyi jog. *Iustum Aequum Salutare*, 2010/4. 38.

¹⁴ BALOGH Zsolt: Az emberi méltóság: Jogi absztrakció vagy alanyi jog. *Iustum Aequum Salutare*, 2010/4. 38.

¹⁵ LÁBADY Tamás: Az emberi személy az új polgári törvénykönyvben. *Iustum Aequum Salutare*, 2015. 141.

¹⁶ 8/1990 (IV. 23.) AB határozat [hasonló gondolatokat fogalmaz meg az 58/2001. (XII.7.) AB határozat is]

¹⁷ KISS Evelin – NAGY Viktor – RAUS Csaba: Alkotmányosság a magánjogban – Az általános személyiségi jog. *Scriptura*, 2014/1. 250.

¹⁸ LÁBADY Tamás: Az emberi személy az új polgári törvénykönyvben. *Iustum Aequum Salutare*, 2015. 141 – 142.

¹⁹ SÓLYOM László (szerk.): *A személyiségi jogok elmélete*. Budapest, Közigazgatási és Jogi Könyvkiadó, 1983. 10.

²⁰ 34/1992 (VI. 1.) AB határozat

²¹ SÓLYOM László: *A személyiségi jogok elmélete*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1983. 124.

²² 8/1990. (IV. 23.) AB határozat

²³ BALOGH Zsolt: Az emberi méltóság: Jogi absztrakció vagy alanyi jog. *Iustum aequum salutare*, 2010/4. 37.

²⁴ HALMAI Gábor – TÓTH Gábor Attila: *Emberi jogok*. Budapest, Osiris Kiadó, 2003. 269.

Azért tartottunk kiemelt jelentőségűnek az emberi méltóság fogalmának „tisztázását”, mert e fogalomból kiindulva vezetjük le dolgozatunk további fejezeteit, mivel e jog minden egyes jogalanyt születésétől fogva megillet. Ennek léte számunkra elfogadott, s érvelésünk immanens részét képezi. Hangsúlyozva az emberi méltóság generális, mindenkire egyaránt kiterjedő jellegét, amely alól természetesen a gyermekek sem képeznek kivételt. Következésképpen a gyermekeket a felnőttekkel megegyező terjedelemben illeti meg az emberi méltóság. Kiemelt jelentőségét indokolja, hogy támogatásra, védelemre szorul, kiszolgáltatott a szülő és a jogalkotó szándékának egyaránt.²⁵

²⁵ PÁSZTOR Emese: A gyermekek jogainak védelme – első kézből. Avagy mit tettenek a gyermekkel közvetlen kapcsolatban álló személyek a gyermek mindenek felett álló érdekében? In: HAJAS Barnabás – SZABÓ Máté (szerk.): *Emberi méltóság korlátok nélkül*. Budapest, Országgyűlés Hivatala, 2009. 166., 142-170.

3. Magánszféra

3.1. Európai és amerikai modell bemutatása

Ahhoz, hogy érdemben rávilágítsunk a szülő és a kiskorú gyermeke között felmerülő esetlegesen emberi méltóságot – vagy ebből levezetett alapjogot – sértő helyzetre, ahhoz szükséges a magánszféra felfogás meghatározó európai és amerikai modelljének áttekintése. Ezekből kiindulva áttekintjük fogalmának és tartalmának alakulását.

A magánszféra fogalommeghatározásának nehézségét az adja, hogy sem tartalma, sem határai nem mutatnak állandóságot.²⁶ Ezt tovább árnyalja az online közeg összetettsége. A nehezen definiálhatóság azonban nem új keletű probléma.²⁷ Ennek háttérében az egyén és a közösség egymáshoz való viszonyulásának eltérő volta húzódik meg: tehát utópisztikus elképzelés volna a pontos tartalmi meghatározás, azonban ha még sikerrel is járnánk, ez csak ideiglenesen lenne fenntartható, ugyanis a társadalmi változások az állandóság ellen hatnak.²⁸ Ezt a problémát tovább mélyíti a jogrendszerek közötti felfogás különbözősége is. Ugyan egységesség mutatkozik abban, hogy védendő értéknek kell kezelni, ám ennek alapjogi gyökerei eltérő értékválasztásukból, társadalmi – politikai fejlődésükből²⁹ fakadóan különbözőek. Ez logikus, hiszen „nincs két olyan jogrendszer, amely a fejlődésnek azonos útját járta volna be.”³⁰

Az európai és az amerikai rendszer közötti értékválasztás akként mutatkozik meg, hogy míg az utóbbi jogrendszer esetében a védelem tartalmi alapja az emberi szabadság, mely az egyént megvédi az állami beavatkozásokkal szemben,³¹ további tartalmi eleme a személyi autonómia és a személyes információk védelme is.³² A korábban említett jogrendszer alapként az emberi méltóságot jelöli meg,³³ tehát kontinentális rendszerben³⁴ a magánszféra védelme az emberi

²⁶ MENYHÁRD Attila: A magánélethez való jog a szólás- és médiaszabadság tükrében. In: CSEHI Zoltán – KOLTAY András – NAVRATYIL Zoltán (szerk.): *A személyiség és a média a polgári és a büntetőjogban*. Budapest, Wolters Kluwer, 2014. 177. 177-229.

²⁷ SZIKLAY Júlia: *Az információs jogok kialakulása, fejlődése és társadalmi hatása*. Doktori értekezés Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskolája Kézirat lezárva: Budapest, 2011. július 1. 32.

²⁸ MENYHÁRD Attila: A magánélethez való jog elméleti alapjai. In *Medias Res*, Budapest. 2014/2. 384.

²⁹ Robert C. POST: Three Concepts of Privacy. *The Georgetown Law Journal*, volt. 89. 2001. 2087 – 2095.

³⁰ MENYHÁRD Attila: A magánélethez való jog elméleti alapjai. In *Medias Res*, 2014/2. 384.

³¹ MAJTÉNYI László: *Az információs szabadságok. Adatvédelem és a közérdekű adatok nyilvánossága*. Budapest, Wolters Kluwer, 2006. 215.

³² John WIRTZ – May O. LWIN – Jerome D. WILLIAMS: Causes and Consequences of Consumer Online Privacy Concern. *International Journal of Service Industry Management*, vol. 18. 2007. 326 – 328.

³³ Szakirodalom elképzelése az autonómia középpontba állításáról. Lásd: Hans NIEUWENHUIS: The Core Business of Privacy Law: Protecting Autonomy. In: Katja S. ZIEGLER (szerk.): *Human Rights and Private Law*. Oxford, Hart, 2007. 20.

méltóság személyiségvédelmi funkciójából ered. Ez elsősorban a magánszemélyek egymás közötti viszonyaiban jelenik meg, nem pedig az állami beavatkozással szembeni biztosíték.³⁵

Az amerikai jogrendszerben a nagy változást a *privacy* védelmének kiterjesztése hozta. A kiterjesztett védelem megalapozását adja Samuel D. Warren és Louis D. Brandeis, akik a XIX. század végén megjelenő technológiai fejlődésre reflektálva azt a megállapítást tették, hogy a magánélet védelme még inkább sérülékeny ebben az új kialakult környezetben. Ahogy Sólyom László fogalmazott ezen felismeréséről: „annyi bizonyos, hogy hozzájárultak ahhoz, hogy (...) az idők szelleme kiszabaduljon.”³⁶ Nézetük szerint a jognak reagálnia kell: a védelemnek biztosabb jogi megalapozása válik szükségessé a megjelenő „masinák” (*numerous mechanical devices*) miatt. Ám „a jognak nem kell új alapelvet megalkotnia, amikor kiterjeszti ezt a védelmet az egyén megjelenésére, szavaira, cselekményeire és személyes viszonyaira, otthonában vagy azon kívül”.³⁷ Ezen kor kihívásai éppen akkora kihívás elé állították a jogot, mint napjainkban az Internet elterjedése, az új, online közeg térnyerése.

Kezdetben a *privacy* alkalmazása azonban nem érvényesült maradéktalanul. Ezt ékesen példázza az 1902-es *Roberson v. Rochester* ügy,³⁸ melynek ítéletében arra hivatkoztak, hogy precedens nélküli a *privacy* kiterjesztett szabályozása, így az nem létezhet önálló jogként. Ez azonban ellenérzéseket váltott ki, s a közfelháborodás nyomán egyre több tagállamban ismerték el a *privacy*-védelem kiterjesztésének szükségességét.³⁹

Szabadságjogként került deklarálásra, mely az egyént megvédi az állami beavatkozásokkal szemben,⁴⁰ további tartalmi eleme a személyi autonómia és a személyes információk védelme is.⁴¹

Ezzel szemben a kontinentális rendszerben⁴² a magánszféra az emberi méltóság személyiségvédelmi funkciójából ered. A jogtudományban azonban született javaslat arra

³⁴ Például: Emberi Jogok Európai Egyezménye (Továbbiakban: EJEE) 8. cikk

³⁵ MAJTÉNYI László: *Az információs szabadságok. Adatvédelem és a közérdekű adatok nyilvánossága*. Budapest, Wolters Kluwer, 2006. 41-42.

³⁶ SÓLYOM László: *A személyiségi jogok elmélete*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest, 1983. 204.

³⁷ Lásd: Samuel D. WARREN – Louis D. BRANDEIS: The right to privacy. In: Harvard Law Review, vol. 4. 1890. 193 – 220.

³⁸ *Roberson/ Rochester Folding Box Company*, 171 NY 538

³⁹ SZIKLAY Júlia: *Az információs jogok kialakulása, fejlődése és társadalmi hatása*. Doktori értekezés Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskolája Kézirat lezárva: Budapest, 2011. július 1. 34.

⁴⁰ MAJTÉNYI László: *Az információs szabadságok. Adatvédelem és a közérdekű adatok nyilvánossága*. Budapest, Wolters Kluwer, 2006. 215.

⁴¹ John WIRTZ – May O. LWIN – Jerome D. WILLIAMS: Causes and Consequences of Consumer Online Privacy Concern. *International Journal of Service Industry Management*, vol. 18. 2007. 326 – 328.

nézve, hogy a magánélethez való jog alapja az emberi méltóság helyett az autonómia legyen,⁴³ de ez sem szolgálhatna valós megoldásul.⁴⁴

Ahogy James Q. Whitman rámutatott, az eltérő szabályozás nem az egyik erőssége a másikkal szemben, csupán a különböző alapjogi gyökerek sajátosságából fakad.⁴⁵ Ugyanakkor mind a *privacy*, mind a magánszférához való jog gyűjtőfogalomként funkcionál általános és különös tartalommal bíró jogok tekintetében, tehát nevesített személyiségi jogok alkotják.⁴⁶ A *privacy* „az egyén joga ahhoz, hogy magáról döntsön”.⁴⁷

3.2. Hazai szabályozás

A magánszféra hazánkban az Alaptörvényben⁴⁸ került alapjogként deklarálásra. Ezen a jogforrási szinten való megjelenítése kifejezésre juttatja, hogy kiemelt értékről kell beszélnünk, amelynek megsértésétől mindenki köteles tartózkodni.⁴⁹ Ez kiterjed a magán- és családi életre, otthonra, kapcsolattartásra és jó hírnév tiszteletben tartására.⁵⁰ Továbbá a személyes adatok védelmére, valamint közérdekű adatok megismerésére és terjesztésére.⁵¹ Ezek mind olyan jogosultságokként jelennek meg, amelyek segítségével az ember számára irányítható a külvilág által róla kialakított kép.⁵²

A magánélethez való jog védelme azért is jelentős, mert ezáltal a személy szabad kibontakoztatásához való jog egyidejűleg védelmet élvez.⁵³

Ennek központi elme a személyes tér oltalmazása.⁵⁴ Ez több jogágot és jogterületet is érint.⁵⁵ A jogszabály hazánkban személyhez fűződő jogként tesz említést a magánéletről, melyet abszolút hatállyal, mindenkivel szemben véd.⁵⁶

⁴² Például: EJEE 8. cikk

⁴³ Hans NIEUWENHUIS: The Core Business of Privacy Law: Protecting Autonomy. In: Katja S. ZIEGLER (szerk.): *Human Rights and Private Law*. Oxford, Hart, 2007. 15–20. 20.

⁴⁴ MENYHÁRD Attila: A magánélethez való jog elméleti alapjai. *In Medias Res*, 2014/2. 386. 384 – 406.

⁴⁵ James Q. WHITMAN: The Two Western Cultures of Privacy: Dignity versus Liberty, *Yale Law Journal*, vol. 113, April 2004.

http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=476041, 2010-07-07

⁴⁶ MENYHÁRD Attila: A magánélethez való jog elméleti alapjai. *In Medias Res*, 2014/2. 385.

⁴⁷ SZABÓ Máté Dániel: Kísérlet a *privacy* fogalmának meghatározására a magyar jogrendszer fogalmaival. *Információs Társadalom*, 2005/2. 45.

⁴⁸ Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés

⁴⁹ SZEGHALMI Veronika: A magánszféra védelméhez való jog összehasonlító elemzése az egyes európai államokban. In: KOLTAY András – NYAKAS Levente (szerk.): *Összehasonlító médiajogi tanulmányok*. A „közös európai minimum” azonosítása felé. NMHH Média tudományi Intézete, Budapest. 2014. 167. 149 – 183.

⁵⁰ Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés

⁵¹ Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdés

⁵² NAVRATYIL Zoltán: Internet és szólásszabadság: a „felejtés” joga és a „feledésbe merüléshez” való jog. *Iustum Aequum Salutare*, Budapest. 2015/2. 105. 83 – 113.

⁵³ MENYHÁRD Attila: A magánélethez való jog elméleti alapjai. *In Medias Res*, 2014/2. 393. 384 – 406.

Ez azért (is) különösen jelentős, mert a mindenkivel szembeni védelmet figyelembe véve egyértelművé válik, hogy ez egy kiskorúra épp úgy igaz, mint az őt gondozó, nevelő szülőjére. A megváltozott környezetnek köszönhetően azonban – ahol talán minden eddiginél nagyobb szükség van a mérlegelési képességre annak érdekében, hogy eldönthessük mennyit és milyen formában kívánunk megosztani magunkból a nyilvánossággal – az eddig elfogadott magánszféra védelem önmagában nem tud kellően reflektálni az új kihívásokra.

Ahogy mára korábban bemutatott modellek vizsgálata után látszik, „a magánszféra különböző felfogásainak közös vonása, hogy azt a (fizikai és lelki)⁵⁷ területet értik alatta, amelyet az egyén kontrollál, amely tehát mentes a külső beavatkozástól.”⁵⁸ Csakhogy ez a gyermek esetében nem érvényesül maradéktalanul, ugyanis a szülő beavatkozása bizonyos meghatározott, pontosan nem körülhatárolt esetekben már-már szükségszerű lehet.

Mindvégig figyelemmel kell lenni arra a tényre, hogy a családi élet a magánszféra integráns részét képezi.⁵⁹ Ezzel azonban ellentétesek azok a folyamatok, amelynek során a személyek nyilvánosság elé tárják a róluk szóló adatokat, információkat, mégis elvárják, hogy a magánszférához való joguk megfelelő védelemben részesüljön.

A magánszféra magában foglalja a képmáshoz való jogot is, tekintettel arra, hogy mindkettő a személy identitásához kapcsolódik.⁶⁰ Továbbá közös gyökereit fejezi ki, hogy mindkettő az emberi mivoltunkat igyekszik védelmezni.⁶¹

Ahogy az Alaptörvény is megfogalmazza, mindenkinek joga van a magánszférához, továbbá személyes adatok védelméhez,⁶² ezt további egyezmények is deklarálják.⁶³ A gyermekek esetén mindig szem előtt kell tartani azt a tényt, hogy őt illeti meg a magánszférához és a

⁵⁴ SZIKLAY Júlia: *Az információs jogok kialakulása, fejlődése és társadalmi hatása*. Doktori értekezés Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskolája Kézirat lezárva: Budapest, 2011. július 1. 32.

⁵⁵ SZEGHALMI Veronika: A magánszféra védelméhez való jog összehasonlító elemzése az egyes európai államokban. In: KOLTAY András – NYAKAS Levente (szerk.): *Összehasonlító médiajogi tanulmányok*. A „közös európai minimum” azonosítása felé. NMHH Média tudományi Intézete, Budapest. 2014. 167. 149 – 183.

⁵⁶ BDT 2008. 1899.

⁵⁷ Samuel D. WARREN – Louis D. BRANDEIS: The right to privacy. In: *Harvard Law Review*, vol.. 4. 1890. 193 – 220.

⁵⁸ SÓLYOM László: *A személyiségi jogok elmélete*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest, 1983. 325.

⁵⁹ PÁSZTOR Emese: A gyermekek jogainak védelme – első kézből. Avagy mit tettenek a gyermekkel közvetlen kapcsolatban álló személyek a gyermek mindenek felett álló érdekében? In: HAJAS Barnabás – SZABÓ Máté (szerk.): *Emberi méltóság korlátok nélkül*. Budapest, Országgyűlés Hivatala, 2009. 149., 142-170.

⁶⁰ *Von Hannover v. Germany*, no. 59320/00., 2004. június 24-i ítélet

⁶¹ Val CORBETT: A képmáshoz fűződő jog és az elvi megalapozás nehézségei. In *Medias Res*, 2014/2. Eredeti, angol nyelvű címe és megjelenési helye: The right of publicity and the search for principle. In: KOLTAY András (szerk.): *Media Freedom and Regulation in the New Media World*. Budapest, Wolters Kluwer, 2014. 385–413. Fordításban: 206.

⁶² Alaptörvény VI. cikk

⁶³ Lásd például: Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata (Továbbiakban: EJENY) 8. cikk

személyes adatokhoz fűződő alapjog, nem pedig szülőjét.⁶⁴ Tehát a gyermek emberi méltóságából eredően önálló alapjogi jogalanyisággal rendelkezik, az ebből fakadó jogok érvényesítése azonban problémás és kétséges lehet. Ekkor jár el érdekében és nevében a szülő, de ettől ő még nem válhat az alapjogok alanyává. Ez felerősíti a szülőket a gyermek irányába tanúsítandó felelősségét – tekintve, hogy így a szülő már nem csak a gyermek felügyeletéért, neveléséért, hanem jogainak érvényesüléséért is felelősséggel tartozik. A törvényes képviselőből fakadó jogokat – több személy esetén – egyetemlegesen gyakorolják, s viselik a vele járó kötelezettségeket. „Cselekedeteikben mindenekelőtt a gyermek legfőbb érdekének kell vezetnie” őket.⁶⁵ Törekedniük kell arra, hogy kerüljék esetleges jogsérelemnek még a legcsekélyebb kockázatát is.

A védelem biztosítása előtérbe helyezett érdek.⁶⁶ Ez magában foglalja többek között azt, hogy tartózkodni kell minden olyan magatartástól, amely esetlegesen hátrányosan befolyásolná fejlődését, személyiségtorzuláshoz vezetne, kiszolgáltatottság érzését keltené, vagy megalázott helyzetbe hozná, illetőleg veszélyeztetné⁶⁷ a kiskorút. Címzettjei a megsértéstől vagy veszélyeztetéstől való tartózkodásnak, a védelmüket ellátó személyek, továbbá intézmények.⁶⁸

3.3. Képmás

A képmáshoz való jog vonatkozásában a jogi tárgy az emberről készült kép. A Kúria ezt a következőképpen határozta meg: „A képmás, illetve a hangfelvétel (...) az ember személyiségének, külső megjelenésének valamilyen műszaki eszközzel való bemutatása. A képmás vagy hangfelvétel a fentiekből következően szükségképpen valamilyen hordozóeszközön jeleníti meg az ember személyiségének egy lényeges momentumát.”⁶⁹

⁶⁴ SZIKLAY Júlia: *Kulcs a net világhoz*. Budapest, Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, 2013. 26.

⁶⁵ 1991. évi LXIV. törvény a gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről

⁶⁶ KOLTAY András – SZIKORA Tamás: A közerkölcs és a kiskorúak védelme. In: KOLTAY András – NYAKAS Levente (szerk.): *Magyar és európai médiajog*. Budapest, Wolters Kluwer, 2015. 286. 285 – 307.

⁶⁷ Veszélyeztetés általunk elfogadott fogalma a következő: olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. A fentebb felsorolt következmények negatívan hatnak az erkölcsi, érzelmi fejlődésére.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. (továbbiakban: Gyermekvédelmi törvény) 5. §.

⁶⁸ KOLTAY András – SZIKORA Tamás: A közerkölcs és a kiskorúak védelme. In: Koltay András – Nyakas Levente (szerk.): *Magyar és európai médiajog*. Budapest, Wolters Kluwer, 2015. 287. 285 – 307

⁶⁹ EBH 2012.P.16.

Az ember képmása kifejezi személyiségét, belső sajátosságait kivetíti,⁷⁰ s ezáltal alkalmassá válik arra, hogy ennek segítségével az adott személyt beazonosítsák, illetőleg másoktól megkülönböztessék.⁷¹ Védelme elemi jelentőségű, mivel e jog kifejezésre juttatja az ember jellemét, így érzelmi világát, indulatait is.⁷² Az e fölött való rendelkezés a szabadságon és az autonómián alapszik, az említett védelem tulajdonjogi jellegű.⁷³ Csakhogy a gyermek esetében a képmással való rendelkezés nem valósul meg teljes körűen. A szülőnek való kiszolgáltatottsága jellemző. Ez különösen igaz az általunk vizsgált online közegben.

Azáltal, hogy a szülő korlátlanul osztja meg gyermekéről a képeket, tehát rendelkezési jogának kiterjesztésével él, ezzel egyidejűleg a gyermek képmáshoz fűződő jogának sérelmét vonhatja maga után.

Ahhoz, hogy a dolgozatunk által vizsgált problémára megfelelően rávilágítsunk, szükség van fogalmi tisztázásokra is, melyekre következő fejezetünk ad válaszokat.

⁷⁰ VÉKÁS Lajos: *Szakértői javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez*. Budapest, Wolters Kluwer, 2008. 165.

⁷¹ 913/B/2009 AB határozat, indokolás III.1. pont

⁷² TÖRŐ Károly: *Személyiségvédelem a polgári jogban*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. 1979. 568.

⁷³ Val CORBETT: A képmáshoz fűződő jog és az elvi megalapozás nehézségei. *In Medias Res*. 2014/2. Eredeti, angol nyelvű címe és megjelenési helye: The right of publicity and the search for principle. In: KOLTAY András (szerk.): *Media Freedom and Regulation in the New Media World*. Budapest, Wolters Kluwer, 2014. 385–413. Fordításban: 218.

4. Gyermek, mint 18 év alatti ember

4.1. Gyermek-szülő viszony különlegessége

Egységes gyermek-fogalomról nem beszélhetünk, tekintve, hogy eltérések adódhatnak a fennálló etnikai, nemzeti és vallási háttértől függően az idő és társadalom függvényében.⁷⁴ A széles körben elfogadott fogalom a következőképpen szól: „gyermek az a személy, aki 18. életévét nem töltötte be, kivéve, ha a reá alkalmazandó jogszabályok értelmében nagykorúságát már korábban eléri.”⁷⁵

A gyermekek jogai, illetőleg szerepük az utóbbi évtizedekben váltak kiemelt jelentőségűvé, tudományos értékezések központi kérdésévé.⁷⁶ Korábban mindig a család, mint egység részeként jelentek meg, míg napjainkban önálló entitásként tekintünk rájuk. Ez a felismerés – tehát jogaik biztosítása, érdekeik védelme – az élet számos szegmensét érinti, így szükséges volt jogszabályokban és nemzetközi dokumentumokban történő deklarálása.⁷⁷

Nem szabad megfeledkezni arról a tényről, hogy mind maga a szülő, mind maga a gyermek egyénként definiálható. Ez közös töről eredeztethető, nevezetesen a már bemutatott emberi méltósághoz való jogból.

Ebből következik, hogy a gyermek, mint minden ember, jogképes.⁷⁸ Ez az alapjogi jogképesség megegyezik a szülők alapjogi jogképességével,⁷⁹ magyarul elmondható, hogy a gyermekek az emberi jogoknak ugyanúgy alanyai, akárcsak a felnőttek. Tehát az emberi méltóság tekintetében nem tehető különbség a szülő és a gyermek, azaz jogképes és *quasi* jogképes személy között.

A jogképesség abszolút jellegéből fakadóan mindazon jogok és kötelezettségek megilletik a gyermeket is, amelyekkel összefüggésben jogszabály nem tesz kivételt. Bár jogaik egyezőséget mutatnak a felnőttekével, azonban a csoport *differentia specificája*, hogy tekintettel kell lennie életkori sajátosságaikra, sérülékenységükre, s így ennek megfelelő

⁷⁴ NÉMETH Ildikó: A Családjogi Charta és a gyermekek jogainak nemzetközi védelme. *Iustum Aequum Salutare*, 2014/1. 33-34.

⁷⁵ 1991. évi LXIV. törvény a gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről

⁷⁶ NÉMETH Ildikó: A Családjogi Charta és a gyermekek jogainak nemzetközi védelme. *Iustum Aequum Salutare*, 2014/1. 40.

⁷⁷ ZSIROS Annamária: A gyermek, mint az alapjogok alanya. In. STIPTA István (szerk.): *Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium*. Miskolc, Gazdász-Elasztik Kft., 2013. 583. 584 – 597.

⁷⁸ CSÍKI Ottó – FILÓ Erika: *Magyar Családjog*. HVG- ORAC, 2003 (második, átdolgozott kiadás) 331.o.

⁷⁹ ZSIROS Annamária: A gyermek, mint az alapjogok alanya. In. STIPTA István (szerk.): *Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium*. Miskolc, Gazdász-Elasztik Kft., 2013. 583. 584 – 597.

szabályozást igényelnek.⁸⁰ Az AB megállapítása szerint azonban ahhoz, hogy a gyermek „jogainak teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt a felnőtté váláshoz.”⁸¹

Az abszolút jogképességük ellenére a gyakorlatban⁸² a társadalom mégis alapjogi értelemben vett „quasi jogképes” személyként tekint rájuk, így nem érvényesül maradéktalanul az általános, egyenlő és feltétlen jogképességük.⁸³ Somfai Balázs szerint bennük tisztelni kell a gyermeket, és e mivolta miatt emberségét – függetlenül a mögötte álló szülőtől.⁸⁴

Így felmerül a kérdés a gyermek szerepét illetően: „*vajon a gyermek egy kicsinyített felnőtt, akit a felnőtt jogai illetnek meg, vagy egy species sui generis, egy önálló lény?*”⁸⁵ Erre a kérdésre vannak, akik azt a választ adják, hogy az utóbbi, mivel a gyermeket speciális helyzetéből adódóan nem feltétlenül a felnőtt jogai illetik meg,⁸⁶ hanem a saját jogainak különös védelme. Álláspontunk szerint azonban a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény által kifejezett tartalom az elfogadható, melynek értelmében nem a gyermeket kell külön jogokkal felruházni a szülő ellenében, hanem olyan helyzetbe kell hozni, hogy a gyermek jogainak érvényesülését biztosítani tudja.⁸⁷

Természetesen ésszerű és célszerű a különbségtétel, ám ez nem sérti a jogegyenlőséget,⁸⁸ sőt, segíti annak érvényesülését. A gyermek életkori sajátosságából adódóan sérülékenyebb, kiszolgáltatottabb, illetve belátási képessége nem azonos egy felnőttével,⁸⁹ hiányos élettapasztalatai miatt sebezhetőek, védtelenek a külső hatásokkal szemben.

⁸⁰ PÁSZTOR Emese: A gyermekek jogainak védelme – első kézből. Avagy mit tettenek a gyermekkel közvetlen kapcsolatban álló személyek a gyermek mindenek felett álló érdekében? In: HAJAS Barnabás – SZABÓ Máté (szerk.): *Emberi méltóság korlátok nélkül*. Budapest, Országgyűlés Hivatala, 2009. 167.

⁸¹ 95/B/1990 ABH, ABH 1990.

⁸² BÉKY Ágnes Enikő: A gyermekek szerepe a családi jogi mediációban, különös figyelemmel az ítélőképesség kérdésére. *Jogelméleti Szemle*, 2013/1. 3.

⁸³ SOMFAI Balázs: A gyermeki jogokról. Csöndes Mónika – NEMESSÁNYI Zoltán (szerk.): *Merre tart a magyar civilizisztikai jogalkotás a XXI. század elején?* Pécs, Kódex Nyomda Kft., 2010. 45. 43 – 57.

⁸⁴ SOMFAI Balázs: A gyermeki jogokról. CSÖNDES Mónika – NEMESSÁNYI Zoltán (szerk.): *Merre tart a magyar civilizisztikai jogalkotás a XXI. század elején?* Pécs, Kódex Nyomda Kft., 2010. 45. 43 – 57.

⁸⁵ NÉMETH Ildikó: A Családjogi Charta és a gyermekek jogainak nemzetközi védelme. *Iustum Aequum Salutare*. 2014/1. 34.

⁸⁶ 'The Children's Liberation Movement' csoportnak a „laissez faire” pedagógia alapján voltak olyan elképzelései az 1960-as években, miszerint többletjogokat kell biztosítani a gyermekek számára, ezzel felszabadítva őket az alárendelt szerepből. Lásd: Philip E. VEERMAN: *The Rights of the Child and the Changing Image of Childhood*. Dordrecht, Martinus *Nijhoff Publishers*, 1922. 133-152.

⁸⁷ 1991. évi LXIV. törvény a gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről

⁸⁸ ADÁM Antal: Az emberi és állampolgári alapjogok. KISS László (szerk.): *Válogatott fejezetek a rendszeres alkotmánytan köréből (Egyetemi jegyzet)*. Pécs, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Alkotmány és Jogpolitikai Intézet, 1996. 26.

⁸⁹ BÉKY Ágnes Enikő: A gyermekek szerepe a családi jogi mediációban, különös figyelemmel az ítélőképesség kérdésére. *Jogelméleti Szemle*, 2013/1. 3.

Következésképpen a gyermekek életkori sajátosságukból adódóan nem képesek önállóan jogaik gyakorlására, így meghatározott esetekben a gyermek helyett vagy vele együttesen a meghatározott jogokat a szülő gyakorolja.⁹⁰

Ahogy már fentebb megfogalmaztuk a gyermek nem minden esetben képes jogainak önálló alanya lenni, így ebből következképpen fakad, hogy a szülőével azonos jogérvényesítési lehetőségekről sem beszélhetünk. Eltérő jogérvényesítési képességük⁹¹ akként mutatkozik meg, hogy míg a felnőttek képesek jogaik önálló érvényesítésére, addig a gyermekeknek szükségük van a szülő általi beavatkozásra.⁹²

Adott egy kérdéses szerepben lévő személy, a gyermek, akit egyszerre jellemez a függőség, azaz autonómiájának korlátozása meghatározott személyek által, illetve saját autonómiája, vagyis önrendelkezésének szabadsága.⁹³ Ez a kettősség okozza az esetleges jogsérelem esetén a jogvédelem és jogérvényesítés nehézségét. Ebből a korlátozottságából következik, hogy a gyermek nem képes az alapjogok által létrehozott felelősséget önállóan vállalni.

Ám ettől függetlenül az alapjogok természetesen a gyermekek számára is nagy jelentőséggel bírnak, mivel alapvető jogosultságokat fejeznek ki. Szükséges nyomatékosítani azt a tényt, hogy a gyermeket, mint embert minden alkotmányos alapvető jog megillet, amely mindenkire nézve kötelezettségeket ró, így betartásuk minden jogalanynak kötelezettsége⁹⁴ – biztosítása különösen a felnőtt társadalom feladata.⁹⁵ Ezeket a mindenkit megillető jogokat⁹⁶ továbbá az

⁹⁰ BÉKY Ágnes Enikő: A gyermekek szerepe a családi jogi mediációban, különös figyelemmel az ítélőképesség kérdésére. *Jogelméleti Szemle*, 2013/1. 3.

⁹¹ PÁSZTOR Emese: A gyermekek jogainak védelme – első kézből. Avagy mit tettenek a gyermekkel közvetlen kapcsolatban álló személyek a gyermek mindenek felett álló érdekében? In: HAJAS Barnabás – SZABÓ Máté (szerk.): *Emberi méltóság korlátok nélkül*. Budapest, Országgyűlés Hivatala, 2009. 145.

⁹² ZSIROS Annamária: A gyermek, mint az alapjogok alanya. In: Stipta István (szerk.): *Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium*. Miskolc, Gazdász-Elasztik Kft., 2013. 583. 584 – 597.

⁹³ SZEIBERT Orsolya: Középpontban a gyermekek: a kiskorú szülők helyzete és a gyermek identitáshoz fűződő joga. *Családi jog*, 2005/3. 20. 20 – 26.

⁹⁴ Aharon BARAK: Constitutional Human Rights and Private Law. In: Friedmann, DANIEL – BARAK – EREZ, Daphne (szerk.): *Human Rights in Private Law*, Hart Publishing, Oxford- Portland Or., 2003. 13-42.

⁹⁵ ZSIROS Annamária: A gyermek, mint az alapjogok alanya. In: STIPTA István (szerk.): *Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium*. Miskolc, Gazdász-Elasztik Kft., 2013. 597. 584 – 597.

⁹⁶ „Az emberi jogok egyetemesek, oszthatatlanok, kölcsönös összefüggésben és kapcsolatban vannak egymással. A nemzetközi közösség az emberi jogokat globálisan, méltányosan és egyenlő módon, ugyanazon az alapon és hangsúllyal kell, hogy kezelje. Míg a nemzeti és regionális sajátosságokat és a különböző történeti – kulturális és vallási háttérrel jelentőségét figyelembe kell venni, az állam feladata, politikai, gazdasági és kulturális rendszereiktől függetlenül, hogy védjék és előmozdítsák az emberi jogokat és alapvető szabadságokat.”

Lásd: 1993.évi bécsi emberi jogi világkonferencia záródokumentuma

államnak is tiszteletben kell tartania.⁹⁷ Az alapjogokat korlátozására csak kivételes esetben van lehetőség.⁹⁸

Gyermekek esetén mindig tekintettel kell lenni arra, hogy ugyan az alapjogok a gyermeket illetik meg, nem a szülőt, de mégis szükségszerű a helyettük és érdekükben történő eljárás. Ám ez korántsem jelent abszolút korlátlanyságot. Ebből következően szülői felügyelet nem jelent rendelkezést a gyermek minden joga felett, hanem jogot és kötelezettséget testesít meg, amely a gyermek érdekének szem előtt tartásával, visszaélés nélkül gyakorolható.⁹⁹

Számos olyan helyzet adódik, amikor a gyermek sérelmét vagy veszélyeztetését maguk a szülők hozzák létre¹⁰⁰ – a dolgozatunk által vizsgált kérdésben legtöbbször akaratuk ellenére. Ez azért lehetséges, mert ők kerülnek a legtöbb esetben legszorosabb kapcsolatba ezen alapjogok alanyával, a gyermekkel.¹⁰¹ Így a szülő, illetőleg kiskorú gyermeke közötti kapcsolat alapjogi kérdéseket vet fel. Ez megnyilvánul abban, hogy ugyan a szülő a gyermek helyett és érdekében jár el, ám mégis előfordulhat olyan helyzet, hogy a szülő a gyermekre nézve sérelmes helyzetet alakít ki.

Miként láthatóvá vált, a gyermekek jogai a felnőttek világától való függésük okán nem értelmezhetőek a társadalomból kiragadottan,¹⁰² csakis összefüggéseiben vizsgálhatók. A szülő és a gyermek jogai egymást kiegészítő jogok; a szülőnek kötelezettsége a gyermek érdekeinek tiszteletben tartása, jogainak hatékony érvényesítése.¹⁰³ A gyermeki jogok különleges tartalommal rendelkeznek, melyek biztosítása jobban megvalósítható elsősorban a szülők kötelezettségeinek meghatározásával.¹⁰⁴

⁹⁷ Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés

⁹⁸ Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés

⁹⁹ FILÓ Erika: Gyermeki jogok és a szülői felügyelet. In: FILÓ Erika: *Emlékkönyv – Pap Tibor professzor halálának 25. évfordulójára*. Pécs, PTE – ÁJK, 2002. 55.

¹⁰⁰ ZSIROS Annamária: A gyermek, mint az alapjogok alanya. In: STIPTA István (szerk.): *Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium*. Miskolc, Gazdász-Elasztik Kft., 2013. 584. 584 – 597.

¹⁰¹ PÁSZTOR Emese: A gyermekek jogainak védelme – első kézből. Avagy mit tettenek a gyermekkel közvetlen kapcsolatban álló személyek a gyermek mindenek felett álló érdekében? In: HAJAS Barnabás – SZABÓ Máté (szerk.): *Emberi méltóság korlátok nélkül*. Budapest, Országgyűlés Hivatala, 2009. 144.

¹⁰² PÁSZTOR Emese: A gyermekek jogainak védelme – első kézből. Avagy mit tettenek a gyermekkel közvetlen kapcsolatban álló személyek a gyermek mindenek felett álló érdekében? In: HAJAS Barnabás – SZABÓ Máté (szerk.): *Emberi méltóság korlátok nélkül*. Budapest, Országgyűlés Hivatala, 2009. 147.

¹⁰³ PÁSZTOR Emese: A gyermekek jogainak védelme – első kézből. Avagy mit tettenek a gyermekkel közvetlen kapcsolatban álló személyek a gyermek mindenek felett álló érdekében? In: HAJAS Barnabás – SZABÓ Máté (szerk.): *Emberi méltóság korlátok nélkül*. Budapest, Országgyűlés Hivatala, 2009. 143.

¹⁰⁴ FILÓ Erika – KATONÁNÉ PEHR Erika: *Gyermeki jogok, gyermekvédelem* (harmadik hatályosított, bővített kiadás; az első kiadás neve: Gyermekvédelem, gyámügy). Budapest, HVG-ORAC, 2009. 76.

Következésképpen a „szülői felelősség korlátja a gyermek legjobb érdekének általános képviselési kötelezettsége.”¹⁰⁵

Azonban miként a szülők korlátozhatják a gyermekek jogait,¹⁰⁶ úgy a gyermek is korlátozhatja a szülők szabadságát. E kölcsönös összefonódás miatt nem állapítható meg generálisan, objektíven, hogy hol húzódik a közöttük lévő határvonal – ez csak egyediesített esetekben elképzelhető. Így mindkét fél „előnyére” és „hátrányára” való eltérés lehetséges; az időzjelet indokolja, hogy valójában nem beszélhetünk előnyről és hátrányról addig, ameddig a viszonyítási pont nem meghatározott.

Ahogy az előbb leírtakból körvonalazódik, a szülő és a gyermek szorosan összefonódó jogaik eredményezik a bizonytalan határok létrejöttét. Emiatt megvan az esélye annak, hogy a szülő nem szándékosan, vagy nem ilyen mértékben szándékoltan belép a gyermek jogainak szférájába, s esetlegesen sérelmet okoz.

4.2. Sérelmes helyzet kialakulása online térben

A gyermek – mivel nem tud jogai teljességével élni – jogérvényesítéssel kapcsolatos fellépése is problémás, melyet tovább árnyal az a tény, hogy a sérelmes helyzetet a szülő hozza létre. Ennek vizsgálatát online térben végezzük.

A nagy méreteket öltő technikai fejlődés, illetve az internet térnyerése – amely a nyilvánosság tereinek bővülését¹⁰⁷ eredményezi – nagy változásokat hozott. A világháló határok nélküli,¹⁰⁸ kohéziót teremt a világ lakossága tekintetében, lehetőséget nyújt az információk gyors terjedésére,¹⁰⁹ ám egyúttal magában hordozza a személyiségi jogok sérelmének és az adatokkal való visszaélések veszélyét.¹¹⁰

Ezek a változások, amelyek mind szemléletbeliek, mind pedig technikai jellegűek, bővítették az elkövethető jogsértések körét. Ahogyan Jacqueline D. Lipton írja, hogy az internet

¹⁰⁵1991. évi LXIV. törvény a gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről

¹⁰⁶ A jogi korlátozásnak különböző okai lehetnek, többek között a gyerekekről történő gondoskodás elősegítése. Ám dolgozatunk ezek vizsgálatára nem terjed ki.

¹⁰⁷ ÁDÁM Antal: *Alkotmányi értékek és alkotmánybíráskodás*. Budapest, Osiris, 1998. 10-16.

¹⁰⁸ ROLF H. WEBER – THOMAS SCHNEIDER: *Internet Governance and Switzerland's Particular Role in its Processes*, Zürich Schulthess, 2009. Előszó

¹⁰⁹ ANGELA KOLB: *Internet, Recht, Internetrecht und die Medien*. In: WOLFGANG KLEINWÄCHTER (szerk.): *Grundrecht Internetfreiheit*. Berlin, Eurocaribe Druck, 2011.26.

¹¹⁰ ROLF H. WEBER – ULRIKE L. HEINRICH: *Az új médiakörnyezet szabályozási kérdései*. In *Media Res*, 2014/2. 277.

megjelenésével a magánszféra és a nyilvános szféra közötti határok szinte elmosódnak, a közöttük lévő választóvonal megvonása így szinte kizárt.¹¹¹

A technológia nyomán bekövetkezett változások a kommunikációs gyakorlat módosulását hozták. Napjainkban egyre nagyobb hangsúly kerül az online felületeken való jelenlétre, a személyes kapcsolatok közösségi fórumokon való megélésére.¹¹²

Ezekből tényezőkből adódóan felmerült az igény egy új „alapjog” létrehozására, nevezetesen az online magánszférához való jogra.¹¹³ Ez derivatív jellegű lenne, amely feltételezné a magánszféra létét, ám lényegesen különbözne is attól.

Az Internet által egy virtuális világ jött létre, melynek szabályozási és jogértelmezési keretei nem esnek egybe a „hagyományos” felfogással. Tehát a személyiségi jogokat – különös tekintettel a magánélet védelmére – kifejezetten ezek között a körülmények között, online környezetben kellene értelmezni.¹¹⁴ A magánélethez való jog az internet megjelenésével így módosul. Azonban véleményünk szerint nem feltétlenül új alapjog létrehozása szükséges, hanem sokkal inkább a jogi és erkölcsi felelősség ártértékelése.¹¹⁵

A szülők virtuális térben való kitérülése új magatartásformák alakjában jelenik meg, ilyen többek között a kommunikációs és a kapcsolati formák alakulása.¹¹⁶ Ezek jelentős hatást gyakorolnak a gyermekre és jogaira, s a szülői felelősség kérdésére is.

Megemlítendő Mark Zuckerberg egy interjúban tett állítása, miszerint új szociális normaként jelentkezik, hogy az emberek megkapják azt a kényelmet, hogy nem csak több és különböző információkat oszthatnak meg, de sokkal nyitottabban és több emberrel tehetik mindezt.¹¹⁷

Álláspontunk szerint az új kialakult környezet igényli a szabályozást, tehát szükséges a jogalkotás és a bírói gyakorlat hatásos reflexiója.¹¹⁸ Ahogy M. D. Kirby "Információs Tízparancsolatának" első parancsa szól: "korunk technológiai vívmányai veszélyeztetik az

¹¹¹ Jacqueline D. LIPTON: Mapping Online Privacy. *Northwestern University Law Review*, 2010/104.477., 487.

¹¹² Rolf H. WEBER – Thomas SCHNEIDER: *Internet Governance and Switzerland's Particular Role in its Processes*, Zürich Schulthess, 2009. Előszó

¹¹³ NAVRATYIL Zoltán: Internet és szólásszabadság: a „felejtés” joga és a „feledésbe merüléshez” való jog. *Iustum Aequum Salutare*, Budapest. 2015/2. 85.. 83 – 113.

¹¹⁴ NAVRATYIL Zoltán: Internet és szólásszabadság: a „felejtés” joga és a „feledésbe merüléshez” való jog. *Iustum Aequum Salutare*, Budapest. 2015/2. 85. 83 – 113.

¹¹⁵ Raymond WACKS: Privacy in Cyberspace: Personal Information, Free Speech and the Internet. In: Peter BIRKS (szerk.): *Privacy and Loyalty*. Oxford, Clarendon, 1997. 92–112.

¹¹⁶ Facebook's Zuckerberg Says The Age of Privacy is Over
http://readwrite.com/2010/01/09/facebooks_zuckerberg_says_the_age_of_privacy_is_ov/

¹¹⁷ Facebook's Zuckerberg Says The Age of Privacy is Over
http://readwrite.com/2010/01/09/facebooks_zuckerberg_says_the_age_of_privacy_is_ov/

¹¹⁸ Ezt lásd továbbá: Jááskinen főtanácsnok indítványa a C-131/12. sz. ügyben (2013. június 25.), 27. pont.

emberi jogokat és a polgári szabadságot, ezért társadalmi – ezen belül jogi – válaszokat tesznek szükségessé."¹¹⁹

A modern társadalmakban az új jelenségek észlelése nyomán egyfajta felfokozott érzékenység¹²⁰ figyelhető meg a még meglévő privát szférának a jogi eszközökkel történő védelmével kapcsolatban.¹²¹ Ez visszavehető a globalizációs folyamatra, amelynek egy jelentős hozadéka a magánélet szűkülése is. Nagyobb mennyiségű adat vált elérhetővé, amelynek terjedése nem ismer nemzeti és kontinenshez kötődő határokat,¹²² ezáltal a jogsérelem bekövetkeztének a reális esélyére is globális környezetben van lehetőség.

Kérdésként merül fel, hogy vajon a magánélet az önkéntes kitárulkozás által veszít-e értékéből? Tehát a nyilvánosság előtti megjelenítés – mely mentes minden kényszertől, megtevesztéstől stb. – valóban a magánszférához való jog sérelmét okozza? Egyáltalán sérthető-e azon jog önmagunk által, amely éppen arra hivatott, hogy minket védjen? Azaz önmagunk, s jogaink ellen vétkezünk-e akkor, ha önkéntesen megosztunk tényeket, adatokat, információkat, fényképeket saját magunkról? Természetesen nem, hiszen a saját magánszféránk feletti (információs) önrendelkezési jogunk kiterjed arra is, hogy milyen adatokat osztunk meg magunkról önkéntesen. A fontosabb kérdés inkább az, hogy rendelkezhetünk-e az általunk önkéntesen megosztott adataink további sorsáról? Védekezhetünk-e az ellen, hogy a közösségi oldalakon beállított címzetti körön kívül valaki más is hozzáférjen az általunk közzétett adatokhoz? Ez sajnos sokkal kevésbé egyértelmű kérdés, hiszen a közösségi oldalak különböző felhasználási feltételek alapján majdhogynem szabadon felhasználhatják az általunk feltöltött tartalmakat, így azok nyomon követése tulajdonképpen lehetetlenné vált. Az *Instagram* felhasználási feltételei között például kifejezetten szerepel, hogy az oda feltöltött képeinket a cég harmadik fél hirdetésekhez is felhasználhatja anélkül, hogy ahhoz beleegyezésünket kérné, vagy arról akár tájékoztatna bennünket.¹²³ Dolgozatunk kereteibe helyezve ez tehát azt jelenti, hogy a kiskorú gyerekekről

¹¹⁹ M. D. KIRBY: Információs Tízparancsolat, *Világosság*, 1992/11. 817.

¹²⁰ Kritikaként fogalmazódott meg, hogy ez a túlzott védelem káros lehet-e társadalmi szinten, s elvezet-e az antiszociális és aszociális magatartásformák egyre gyakoribbá válásához. Álláspontunk szerint ez nem teljes mértékben helytálló.

¹²¹ NAVRATYIL Zoltán: Internet és szólásszabadság: a „felejtés” joga és a „feledésbe merüléshez” való jog. *Iustum Aequum Salutare*, 2015/2. 86. 83 – 113.

¹²² NAVRATYIL Zoltán: Internet és szólásszabadság: a „felejtés” joga és a „feledésbe merüléshez” való jog. *Iustum Aequum Salutare*, 2015/2. 84. 83 – 113.

¹²³ „Ön pedig ezennel elfogadja, hogy az Instagram a Szolgáltatásban vagy az Ön Tartalmán, annak kapcsán vagy azzal összefüggésben ilyen hirdetéseket és promóciókat jeleníthet meg. Az ilyen hirdetések és promóciók formája, megjelenítési módja és mértéke Önnek szóló külön értesítés nélkül változhat.”

Instagram Felhasználási Feltételek, Jogok, 2. bekezdés.

<https://help.instagram.com/478745558852511>

feltöltött képet az Instagram akár egy – elrettentő célú – óvszerhirdetéshez is felhasználhatja.¹²⁴

¹²⁴A World Tour of Creepy Condom Ads
<http://www.thewire.com/global/2011/11/world-tour-creepy-condom-ads/45582/>

5. A szülő kifejezéshez való joga

A véleménynyilvánításhoz való jog a kommunikációs jogok anyajoga, amely értelmében mindenki szabadon kifejezheti véleményét, gondolatait.¹²⁵ Ebből vezethető le többek között a kifejezéshez való jog. E jog az általunk már bemutatott alapjogokhoz köthető, nevezetesen az emberi méltósághoz, a magánélethez, valamint a véleménynyilvánítás szabadságához való joghoz.

A kifejezéshez való jog az általunk vizsgált alapjogi versenyben akként nyilvánul meg, hogy a szülő gyermekéről képet oszt meg a közösségi médiában, mellyel ő saját, „szülői identitását” fejezi ki, tárja nyilvánosság elé. Az új médiumok által a kifejezés így nagyobb nyilvánosságot nyer, s ezáltal még több, globálisabb problémát von maga után.

Láthatóvá válik, hogy e jog ugyanúgy relevanciával bír, mint a gyermek magánszférájához való joga. Ennek értelmében a gyermek magánszférájának védelme okán ez a szülő kifejezéshez – így tágabb értelemben véleménynyilvánításhoz – való joga aránytalan korlátozás alá eshetne.

A kifejezéshez való jog értelmében az egyén dönthet arról, hogy kit és milyen mértékben enged be a személyes terébe – ezáltal meghatározva önmaga és a külvilág kapcsolatát.¹²⁶ Ez a gyermek esetében azonban szorosan összefügg a szülő rendelkezési jogával. Ennek értelmében a gyermek autonómiája korlátozás alá esik, azaz nem az ő kizárólagos diszkréciójába tartozik annak meghatározása, hogy a nyilvánosság elé milyen információk kerülnek ki róla, magánéletét milyen mértékben osztja meg a külvilággal.

Kérdés, hogy a szülő milyen mértékben avatkozhat be a gyermek magánszférájába, miközben rendelkezéshez és kifejezéshez való jogával él?

A szülő a képek, bejegyzések megosztásával információs alapjogait gyakorolja. Ez mindaddig nem vitás, ameddig ezek önmagára vonatkoztatva jelennek meg. Akkor merülnek fel a kérdések, ha ez már nem a saját képmása, személyes adatai feletti rendelkezés körébe esik, hanem a gyermek is megjelenik. Ugyan a szülő saját magánéletéhez szorosan kapcsolódik a

¹²⁵ DRÁNOVITS Tímea: A gyermek mindenek felett álló érdekének és a véleménynyilvánítás szabadságának egymáshoz való viszonya a hazai szabályozás tükrében. TRÓCSÁNYI László (szerk.): *Dikaiosz logosz. Tanulmányok Kovács István emlékére*. Szeged, „Norma” Nyomdász Kft., 2012. 62. 57 – 65.

¹²⁶ SZABÓ Máté Dániel: Az alapjogok információs jogi rétege. In: NAGY Marianna (szerk.): *Jogi Tanulmányok 2010 Ünnepi konferencia az ELTE megalakulásának 375. évfordulója alkalmából I. kötet*. Budapest, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2010. 106. 105-120.

gyermek magánélete is – mivel e kettő nem választható el következetesen és élesen egymástól – mégis szükséges köztük különbséget tenni.

Véleményünk szerint a gyermekről készült kép közösségi oldalakon való nyilvános megosztása – amely lehetséges veszélynek teszi ki a gyermeket – nem tartozik szükségszerűen a szülői képviselési és rendelkezési jogok közé.

Egyes – markáns – vélemények szerint¹²⁷ teljességgel érthetetlen, miért szeretnék a szülők gyermekeikről képeket feltölteni és megosztani barátaikkal és ismerőseikkel. Egy kutatás szerint az újszülöttek közel negyede (23%-a) úgy kezdi meg az életét, hogy már rendelkezik digitális lábnyommal.¹²⁸ A fejlett nyugati országokban, a két évesnél fiatalabb gyerekeknek már négyötöd része rendelkezik ezzel. Amikor feltették a szülőknek azt a kérdést, hogy mi motiválja őket abban, hogy gyermekeikről képeket tegyenek közzé az interneten, a megkérdezetteknek közel egyötöde (22%) azt válaszolta, hogy szeretnék ezáltal is még több tartalmat hozzáadni internetes profiljukhoz.¹²⁹ Az AVG¹³⁰ vállalat arra vonatkozó kérdéseket is feltett, hogy egy „egyötől ötig” terjedő skálán a szülők mennyire aggódnak gyermekeikről elérhető online információk mennyisége miatt a jövő tekintetében. Megállapítható volt, hogy a szülők csak mérsékelten gondolják ezt problémának, a válaszok átlagos értéke „három” körül alakult. A kutatás igazolt egy előfeltevést, mely szerint elkeserítően sok információ áll a gyermekekről rendelkezésre, míg a mostani, idősebb generáció digitális lábnyoma, online jelenléte alacsonyabb a most született generációhoz tartozó gyermekekénél. A cikk írója két dologra hívta fel a szülők figyelmét. Elsőként említi, hogy a szülőknek alaposabb vizsgálat tárgyává kéne tenniük azt, mit osztanak meg gyermekükről a nyilvánossággal, és hogy ezek a gyermekek mit fognak majd a jövőben gondolni az általuk feltöltött információkról, képekről. Másodikként arról ír, hogy valaki, ha már feltölt képet a gyermekről, célszerű előtte átgondolni, hogy ezt milyen adatvédelmi beállításokkal látja el.¹³¹

¹²⁷ Digital Birth: Welcome to the Online World

<http://www.businesswire.com/news/home/20101006006722/en/Digital-Birth-Online-World>

¹²⁸ Ugyan dolgozatunknak nem képezi részét annak vizsgálata, hogy honnan kezdődik az emberi élet, ám mégis érdekességként felvetődik, hogy a gyermekről már születését megelőző időkből is kerülhetnek online térbe – digitális lábnyomként – képek, adatok, információk.

¹²⁹ Ez is kifejezésre juttatja, hogy azáltal, hogy a szülő saját magánéletének pillanatait megosztja, közvetetten természetesen a gyermekről való információk, képek, adatok megosztásával is egyidejűleg jár.

¹³⁰ Anti-Virus Guard

<http://www.avg.com/ww-en/homepage>

¹³¹ Digital Birth: Welcome to the Online World

<http://www.businesswire.com/news/home/20101006006722/en/Digital-Birth-Online-World>

6. Alapjogi konfliktus

6.1. Reális veszély

A szülő felelőssége – a korábban bemutatottakból is láthatóan – kiemelt jelentőségű, mivel ő az, aki közvetlen hatást gyakorol gyermekére. Azért kiemelt ez a viszony, mert a gyermek gondozása, nevelése, védelme feladatot ró – elsősorban a szülőre. Ezek nem megfelelő teljesítése esetén a reális veszély kialakulása fennáll.¹³²

A gyermeki jogokat formálisan sértő helyzetet a szülő rendelkezési és kifejezési jogával élve okozhatja. Mint látható, egyedi jellegét az adja, hogy az általunk vizsgált szülő-gyermek relációban a sérelmes helyzet kialakulásáért éppen az a személy felelős, aki a gyermeket egyébként sértő helyzet ellen felléphetne.

A körülményektől tehető függővé, hogy melyik az az eset, amely során a reális veszély bekövetkezésének esélye magas, s már esetlegesen valós, közvetlen veszélyként jelentkezik, s mely az, amely csupán a szülő kifejezési jogának a megnyilvánulása, s a gyermekre nézve nem idéz elő sem veszélyes, sem sérelmes helyzetet.

Egy taxatív felsorolás nem tudná lefedni az összes olyan helyzetet, mely esetleges jogsérelmet eredményezhet. Így figyelmünk magára az alapjogi konfliktusra, s nem az ebből következő egyedi esetekre irányul.

Ha alapvető jogok kerülnek egymással kollízióba, akkor meg kell állapítani, hogy ebben a konkuráló helyzetben melyik jog hajlik meg a másik előtt – tehát melyik élvez prioritást a másikkal szemben. Ennek meghatározása a védendő értékek hierarchiájából lenne következtethető, ám célunk nem a verseny eldöntése, hanem az ahhoz szolgáló szempontok meghatározása.

A megfelelő egyensúly teszt eligazításul szolgálhat az alapjogi verseny útvesztőiben. Ennek vizsgálata értelmében a mérlegelés az eset körülményeire tekintettel szükséges.¹³³

Reális veszély alatt így értendő minden olyan esemény, amely esetében fennáll közvetlen alapjogi sérelem kockázata vagy egy másik alapvető jog védelme megkívánja a korlátozást. A

¹³² DRÁNOVITS Tímea: A gyermek mindenképp felett álló érdekének és a véleménynyilvánítás szabadságának egymáshoz való viszonya a hazai szabályozás tükrében. TRÓCSÁNYI László (szerk.): *Dikaiosz logosz. Tanulmányok Kovács István emlékére*. Szeged, „Norma” Nyomdász Kft., 2012. 57. 57 – 65.

¹³³ Eric BARANDT: A kifejezés szabadságának és a magánszféra védelmének egyensúlya a Strasbourgi Bíróság ítélkezési gyakorlatában. *Iustum Aequum Salutare*. 2010/3. 47. 45 – 69.

beavatkozás azonban csak a jog által elismert célból, módon és terjedelemben történhet.¹³⁴ Ezen körülmények tehát felvetik a jogok korlátozhatóságának lehetőségét. Kérdés, hogy erre milyen érdekek és jogok miatt kerülhet sor, tehát mik a korlátozási lehetőségek. Ez szorosan kapcsolódik a jogrendszer generális jellemzőihez.

Ugyanis a korlátozáshoz nem elégséges a magánszférához való jog elvont veszélyeztetése, hanem a – korábban bemutatásra került – reális veszély bekövetkeztének kell fennállnia. Ez mindig a körülmények együttes vizsgálatának következtében állapítható meg, az adott kontextustól függő.

6.2. Szükségesség-arányosság kérdése

Abban az esetben, ha a reális veszély bekövetkezésének esélye megállapítható, már olyan mértékű beavatkozás történik a gyermek magánszférájába, amely túllépi a szükségesség-arányosság szintjét. Ennek értelmében a szülő kifejezéshez való joga nem gyakorolható olyan mértékben, esetekben, amely ezt a hátrányt vonja maga után a gyermekre nézve. Ezzel szemben azonban, ha elvont veszélyeztetésről vagy annak hiányáról beszélhetünk csupán, nem lehet sem arányos, sem szükséges a szülő jogainak indokolatlan korlátozása. Jelentőséghez jut azon érdekek meghatározása, amelyek végett a szabadság terjedelme megszabható, s amelyek előnyt élveznek más érdekek érvényesülését megelőzően.

A szülő jogi kötelezettsége és erkölcsi kötelessége, hogy a gyermek megfelelő testi, szellemi, erkölcsi fejlődéshez való jogát¹³⁵ érvényre juttassa. A rendelkezés szerint (*the child's best interest*¹³⁶) szükségszerű a gyermek számára az adott helyzetben legtöbb jogosultság érvényesítése, azonban ez nem feltétlenül járhat mások jogának sérelmével. Kérdésként merülhet fel, hogy a gyermeki érdek milyen szülői jogokat érint korlátozás tekintetében. *Tehát ide sorolható-e a szülő kifejezéshez, rendelkezéshez való joga szemben a gyermek magánszférához való jogával?*

¹³⁴ SZABÓ Endre Győző: A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jog. In: SCHANDA Balázs – BALOGH Zsolt (szerk.): *Alkotmányjog – Alapjogok*. Budapest, Pázmány Press, 2015. 248. 245 – 266.

¹³⁵ Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés

¹³⁶ The child's best interest: article 3 of the convention on the rights of the child
<http://www.humanium.org/en/the-childs-best-interest/>

A magánszféra elméleti síkon az ember önnön rendelkezése alatt maradt,¹³⁷ ám ennek alakulása kérdésessé válhat a gyermekek esetében. Vajon az ő magánszférájuk megegyezik a szülőjével? Természetesen – mint azt már levezettük korábbi fejezetekben – a gyermeket önálló jogalanyiság illeti meg, így ebből következően a magánszférához való jognak is önálló alanya. Sokkal inkább azok a szituációk a kérdésesek, amikor a kettő egybe esik, és mintegy komplementer halmazként jelenik meg a szülő és a gyermek magánszférája; a példánál maradva: képmegosztás esetén. Előfordulhat, hogy a szülő saját magánéletét kívánja megosztani a nyilvánossággal, amelynek a szülő-gyermek kapcsolat jellegzetessége miatt gyermeke is részét képezi. A képmás nyilvános közzététele a magánszférához való jog sérelmét jelentheti, mivel személyes vagy intim adatokkal, tényekkel, információkkal szolgál.¹³⁸

A magánszféra teljes körű védelme ennek ellenére is utópisztikus elképzelés volna – melyet tovább árnyal az előbb vázolt reláció. A 21. századra a tömegmédiában nagymértékű változás figyelhető meg, óriási előre lépésről beszélhetünk az információ- és tartalomáramlás tekintetében.¹³⁹ A „nyilvánosság tereinek bővülésének”¹⁴⁰ természetes velejárója. A megváltozott környezet magával hozta az eltérő védelem szükségességének igényét, ám ebben az online világban ennek megvalósítása gyakorlati akadályokba ütközik.

¹³⁷ SZIKLAY Júlia: *Az információs jogok kialakulása, fejlődése és társadalmi hatása*. Doktori értekezés Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskolája Kézirat lezárva: Budapest, 2011. július 1. 32.

¹³⁸ *Von Hannover v. Germany*, no. 59320/00., 2004. június 24-i ítélet (59. bekezdés)

¹³⁹ DENIS MCQUAIL: *A tömegkommunikáció elmélete*. Budapest, Wolters Kluwer, 2015. 160.

¹⁴⁰ ADÁM Antal: *Alkotmányi értékek és alkotmánybíráskodás*. Budapest, Osiris, 1998. 10-16.

7. Lehetséges jogsértések

Azok a vitás – online felületen történő – képmegosztások képezik dolgozatunk tárgyát, amelyek esetében a reális veszély bekövetkezésének esélye magas, s így a káros eredmény előidézésére alkalmas lehet. Káros következmények, eredmények alatt értjük többek között a gyermek erkölcsi, szellemi fejlődésére gyakorolt negatív hatásokat. Ezekre az alábbi példákat hozzuk: a róluk feltett kép, adat, információ következtében a gyermekeket érő internetes zaklatás, kibeszélés és az internetes pedofília.¹⁴¹

Elsőként az internetes pedofília veszélyét szemléltetjük a következő eseten keresztül. Képzeljük el azt az esetet, hogy egy közösségi oldalon egy felhasználó – aki esetünkben a szülő – 3 éves serdületlen gyermekéről nyilvánosság elé tárja annak képmását, melyen a kiskorú gyermek ruha nélkül játszik. Ez a kép a speciális online közeg okán gyakorlatilag bárkihez eljuthat, mivel címzetti köre nem zárt. Fiktív esetünkben a képhez hozzáfér egy deviáns viselkedésű, pedofil személy. Ennek az alapvetően ártatlannak tűnő cselekménynek így beláthatatlan következményei lehetnek, például a gyermek áldozatává válhat egy esetleges bűncselekménynek, azaz ettől kezdve a szexuális abúzus veszélye reális. Ebből levonható azon konklúzió, hogy ebben a közegben – mivel nem beszélhetünk konkrét címzettekről – illetéktelen megtekintés, mint fogalom nem releváns. Ellenben az engedély nélküli (illetéktelen) felhasználás már jelentőséggel bír.

Ugyan a *Facebook* felhasználási feltételei között szerepel egy olyan kikötés, melynek értelmében szexuális bűncselekmény elkövetéséért elítéltek nem élhetnek regisztrációval ezen a felületen, ez nem a teljes elkövetői kört zárja ki, gondoljunk többek között azokra, akik még nem követték el ezt a bűncselekményt, vagy kellő bizonyíték hiányában felmentették.

Következőként az engedély nélküli tiltott felhasználás esetét vizsgáljuk. A gyermek képmása feletti rendelkezés joga jelenleg a szülőt illeti meg, így a döntése nyomán felkerül a világhálóra a gyermekről készült fénykép. Ez a már bemutatott határok nélküliség okán eljuthat olyan személyekhez, akik a képmást, annak kereskedelmi értékének felhasználásával, például reklám céljából, hozzájárulás nélkül, illetéktelenül önös célra használják. Ez természetesen szintén megalapozza a személyiségi jogsértést, amely ellen polgári peres

¹⁴¹ SZIKLAY Júlia: *Kules a net világához*. Budapest, Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, 2013. 48-53.

eljárásban fel lehet lépni, ám ez az alapvető problémát – miszerint valójában nem a gyermek rendelkezett képmása felett – még csak nem is érinti.

Utolsó általunk vizsgált esetkörbe tartozik az internetes zaklatás. Ebben fontos tényálláselem, hogy a gyermeknek ehhez már saját profillal kell rendelkeznie, amelyen keresztül éri őt a zaklatás. Itt azonban felmerül, hogy ezt a profilt vagy a szülő hozta számára létre, vagy pedig hozzájárult (akár hallgatólagosan is) annak elkészültéhez. Nem elhanyagolható kérdés, hogy ebben az esetben a felelősség miként terheli a szülőt, valamint a közösségi oldalt.

Két eset merülhet fel a Ptk. és a *Facebook* felhasználási feltételek értelmezése nyomán:

Vizsgálatunk tárgyát elsőként az az eset képezi, amely során vagy a szülő hozza létre a profilt kiskorú gyermeke nevében, vagy engedélyezi, hogy 13. életévét be nem töltött gyermeke hamis születési év megadásával profilt hozzon létre. Az a tény, hogy egy 13. életévét be nem töltött kiskorúnak profilja legyen, ütközik a *Facebook* felhasználási feltételei¹⁴² melyet a regisztráció során nyilvánvalóan elfogadtak. Így a *Facebook* mentesül a felelősség alól, mivel leszögezi, hogy csak valós adatokkal hozható létre profil.¹⁴³ Felelősséggel tartozik azonban a szülő mind jogilag, mind pedig erkölcsileg. Vállalja, hogy a felhasználási feltételeket megszegve a gyermek számára adatlapot hoz létre, mellyel egyrészt nem feltétlenül reálisan méri fel az ebben rejlő kockázatot, másrészt a közösségi médiában történő aktív részvételével torz képet fest, a tudatosságot csökkenti.

Ettől eltér azt az esetkör, amikor a szülő hozzájárul, hogy 13. életévét betöltött gyermeke profilt készítsen. Ugyan az, hogy a szülő 13. életévét betöltött gyermeke számára engedélyezi a közösségi oldalon való részvételt, nem sért felhasználási feltételt, ám a szülői felelősség kérdése szintúgy felmerül. Az eddig felvázolt / később felvázolandó esetek bekövetkezésének reális esélyével kellő mértékben nem számol a szülő. Kérdés az, hogy a gyermek – mint *quasi* jogképes személy – jogai a szülő által gyakorolt rendelkezés – amely esetünkben úgy nyilvánul meg, hogy a szülő engedélyezi kiskorú gyermeke számára a közösségi oldalon adatlap létrehozását – nyomán sérülhetnek-e, és ha az erre adott válasz igenlő, akkor miként alakul a szülői felelősség?

¹⁴² Jogi és felelősségi nyilatkozat 4. szakasz 5. pont
<https://hu-hu.facebook.com/legal/terms/update>

¹⁴³ Jogi és felelősségi nyilatkozat 4. szakasz: „A Facebook-felhasználók valódi nevüket és adataikat adják meg, és szükségünk van segítségére annak érdekében, hogy ez továbbra is így legyen.”
<https://hu-hu.facebook.com/legal/terms/update>

Továbbá meglátásunk szerint esetlegesen hátrányosan befolyásolhatja a feltett képmás a gyermek társadalmi megítélését, kiszolgáltatottá teheti magánéletét, s a későbbiekben konfliktusokat okozhat a szülő és a gyermek között.

Különbséget kell tennünk, hogy azok közül, amelyek sérelmes helyzet előidézésére alkalmasak, melyek azok a képek, információk, amelyek a gyermek emberi méltóságát, s melyek azok, amelyek az emberi méltóságából levezetett jogait sérthetik. Példának okáért a meztelen helyzetben történő ábrázolás – a gyermek korától függetlenül – minősülhet emberi méltóságot sértőnek. Ellenben egy olyan gyűlésen való részvételtől készült kép, ahol a szülő politikai nézete egyértelműen kirajzolódik, a gyermek számára a jövőben esetlegesen sértő lehet, ám ez nem közvetlenül valósítja meg az emberi méltóság sérelmét.

Természetesen nem minden – a szülő által – gyermekről megosztott kép okoz sérelmes helyzetet. Gondolunk itt olyan, semleges helyzetben ábrázolt képekre, amelyek semmilyen negatív hatással nincsenek a gyermek társadalmi megítélésére, erkölcsi, szellemi fejlődésére. Ellenben a szülő szabadon élhet kifejezéshez való jogával.

8. Zárógondolatok

Problémafelvetésünket a dolgozat elején a következőképpen foglaltuk össze: a szülő kifejezési szabadsága és a gyermek magánszférája közti kollízió miképp oldható fel? Az eddig bemutatottak alapján látható, hogy a kérdés nem válaszolható meg egyértelműen. Ennek egyik oka az online közeg összetettsége. Továbbá felvethető a szülő vonatkozásában a rendelkezési és kifejezési jog terjedelmének kérdéses volta. Vajon ezek kiterjednek a gyermekről készült kép megosztására a közösségi médiában? S ha igen, milyen mértékben? Meddig engedhet a nyilvánosság számára betekintést a szülő gyermeke magánszférájába? Ha túllépné az esetlegesen meghatározott terjedelmet, milyen jogkövetkezményeket kellene hozzá fűznie a jognak? Ezen kérdések kihívás elé állítják a jogot, amelynek e modern társadalmi jelenségre szükségszerűen reflektálnia kell. *Vagy ez nem is a jog feladata?*

Többféle megoldási lehetőség is felvethető, melyek közös vonása abban mutatkozik meg, hogy a magánélet védelmét az alanyi jogok biztosításával kívánják elérni. Különbözőségük abban nyilvánul meg, hogy ugyan a felelősség mindegyikben központi kérdésként jelenik meg, de a jogkövetkezmények dogmatikai sajátosságokkal rendelkeznek.¹⁴⁴ Gondolunk itt például arra, hogy a büntetőjog – a polgári joghoz hasonlóan – szabályozza a személyiség védelmét, ám itt eltérő funkciójú jogkövetkezmény alkalmazására kerül sor¹⁴⁵: míg az előbbi főként represszív célzattal írja elő a joghátrány alkalmazását, addig az utóbbi funkciója a reparáció és a prevenció.¹⁴⁶

Jogkövetkezményekről csak abban az esetben beszélhetünk, ha a jogsértés ténye megállapítást nyer. Azonban az általunk felvázolt esetkör jelenleg nem minősül jogsértésnek, mivel a kiskorú gyermek meghatározott jogai a szülő rendelkezési joga alá vontan jelennek meg, így többek között képmásuk nyilvánosságra hozataláról a szülő dönt, következésképpen az általa történő megosztás nem minősül jogsértőnek.

Az esetleges megoldási lehetőségek mégis arra a fiktív helyzetre reagálnak, hogy ez jogsértés. A közösségi oldalak felületén elkövetett jogsértések eredetüket tekintve hasonlóak az offline világban elkövetettekhez. A különbség abban keresendő, hogy ezen a csatornán keresztül

¹⁴⁴ UDVÁRY Sándor – KOLTAY András – SZIKORA Tamás: Felelősség és szankciók a médiajogban. KOLTAY András – NYAKAS Levente (szerk.): Magyar és európai médiajog. Budapest, Wolters Kluwer, 2015. 909. 909 – 927.

¹⁴⁵ LAPSÁNSZKY András: A médiaigazgatás társszabályozási, önigazgatási rendszere. KOLTAY András – NYAKAS Levente (szerk.): Magyar és európai médiajog. Budapest, Wolters Kluwer, 2015. 905. 893 – 908.

¹⁴⁶ LÁBADY Tamás: Sérelemdíj versus nem vagyoni kártérítés. *Állam- és Jogtudomány*, 2016/1. 40 – 45.

könnyebben, s tömegesen követhetőek el.¹⁴⁷ Ám a jogsértések esetén a sértettnek az offline közegben alkalmazott jogérvényesítési lehetőségek, jogkövetkezmények állnak a rendelkezésére.

A hatályos büntetőjogi szabályok az általunk felvetett kérdésre nem reflektálnak. Azonban véleményünk szerint nem is volna célszerű erre az esetre vonatkozó tényállás konstruálása, illetőleg a büntetőjogi felelősség megállapítása, mivel ez túlzottan szigorú beavatkozás lenne a személyek magánszférájába – indokolatlan mértékben sérülhetne a szülő kifejezéshez, döntéshez való joga – s a társadalomra veszélyesség sem nyerne megállapítást. A büntetőjogi megoldás akkor lehetne releváns, ha más jogágak által igénybe vett hátrányos jogkövetkezmények nem lennének alkalmazhatóak, mivel a büntetőjognak *ultima ratio* jellegét meg kell őriznie, ugyanis klasszikus esetben ez tekinthető a legsúlyosabb hátrányokozásnak.¹⁴⁸

A polgári jogi megoldások célja a megbomlott egyensúly helyreállítása, rendezése, a sértett számára anyagi és erkölcsi elégtétel nyújtása.¹⁴⁹ Személyiségi jogainak tiszteletben tartását a személy mindenkitől követelheti,¹⁵⁰ így természetesen az alapjogi jogképességgel rendelkező gyermek is szüleitől.

A jogsértés tényét már önmagában az is megalapozná, hogy az érintett személyről – nevezetesen a gyermekről – képet közösségi médiában felhasználnak, megosztanak. Miképp dolgozatunkból is kiderül, álláspontunk szerint a jogsértés kérdésének szempontjából indifferens, hogy az említett kép közzétételére ki által kerül sor: tehát akár a szülő általi online térben történő, nyilvános megosztás is megalapozhatja a jogsértést, mivel ez által nem biztosított az individuum érinthetlensége.

Mindezek alapján elméletileg a gyermekről készült kép szülő általi nyilvánosságra hozatala megalapozza a jogsértés tényét, amely nyomán alkalmazhatóvá válnának a Polgári Törvénykönyv¹⁵¹ által megfogalmazott felróhatóságtól független szankciók.¹⁵² Tehát a

¹⁴⁷ PAPP János Tamás: Az én házam, az én várom. A szólásszabadság érvényesülése a közösségi médiában. In: KOLTAY András – TÖRÖK Bernát: *Sajtószabadság és médiajog a 21. század elején 3.* Budapest, Wolters Kluwer, 2016. 1-2.

¹⁴⁸ 30/1992. (V.26.) AB hat. (Indokolás, IV.4.pont)

¹⁴⁹ LENKOVICS Barnabás – SZÉKELY László: *Magyar polgári jog. A személyi jog vázlat.* Budapest, Eötvös József Kiadó, 2014. 95.

¹⁵⁰ LENKOVICS Barnabás – SZÉKELY László: *Magyar polgári jog. A személyi jog vázlat.* Budapest, Eötvös József Kiadó, 2014. 95.

¹⁵¹ A Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Továbbiakban: Ptk.)

¹⁵² Ptk. 2:51.§

szülőtől követelhető lenne a jogsértő magatartás abbahagyása, s az attól való eltiltás – azaz a további képek közzétételének megakadályozása. Egy esetleges korlátozás során a gyermek magánszférája ugyan oltalmazva lenne, ám a szülő jogát a szabad kifejezéshez, illetve döntéshez indokolatlan korlátozásnak vethetnénk alá.

A sérelemdíj követelése így lehetséges megoldásként jelenhet meg. Csakhogy ez a gyakorlatban nem nyerhet valós alkalmazást a szülő-gyermek kapcsolat személyessége, zártsága miatt. Ugyanis ebben az esetben érdekellentét feszül a gyermek és a szülő között, mely a következőképpen mutatkozik meg: a szülő élne a szabad döntéshez, kifejezéshez való jogával, mely kollízióba kerülne a gyermek magánszférához – ezen belül képmáshoz – való jogával. Így amennyiben ez a versengő alapjogi helyzet hivatalos fórum elé jutna, ügygondnok kirendelése válna szükségessé, aki a gyermek képviselőt a vitás esetben ellátná. Ha a személyiségi jog megsértésére, s ebből következően sérelemdíj megállapítására sor kerülne, akkor a szülőt köteleznék sérelemdíj megfizetésére gyermeke számára. Ám a szülő – mint vagyongazdálkodó¹⁵³ – e korábban említett ellentét miatt nem láthatná el e feladatát, így a megítélt összeg gyámhatóságnál történő letétbe helyezés válna indokolttá. Ez a családi életbe olyan szintű beavatkozást valósítana meg, amely mint releváns megoldás – ennek okán – életidegen.

A joghátrányok kilátásba helyezése nem oldja meg a problémát, mivel a szankciók csak a jogsértés után bírnak relevanciával. Így a megelőzési lehetőségek szolgálhatnak a hatékonyabb, s a gyakorlatban is leginkább érvényesülő megoldásként. Ennek okán felértékelődik az egyén felelőssége a védekezéssel kapcsolatban.¹⁵⁴

A nyilvánosság eszközként használható fel nyomás gyakorlásának kifejtése érdekében, ezáltal a figyelmet irányítva a problémára, valamint elősegítve a tudatos, preventív jellegű viselkedést. Ez továbbá szükséges annak érdekében, hogy a később esetlegesen kilátásba helyezhető szankciókat megelőzze.

Ezek közé tartozik figyelemfelkeltő reklámok készítése, offline és online hirdetések elhelyezése, valamint kampánymozgalmak létrehozása. Továbbá a médiatudatosság fejlesztése, melynek értelmében az Internet használatának, valamint kockázatainak jelentőségére fel kell hívni a figyelmet.

¹⁵⁴ MENYHÁRD Attila: A magánélethez való jog elméleti alapjai. In *Medias Res*, Budapest. 2014/2. 405.

A nyilvános térben felmerülő problémára így a nyilvánosság eszközeivel lehet eredményesen reflektálni, tehát megfogalmazható: a nyilvánosság ellen a nyilvánosság eszközeivel lehet fellépni. Ám a preventív szabályozási jelleg nem jellemző, mivel a jövőbeli változások nehezen előreláthatóak – ez különösen jellemző a média területére.¹⁵⁵

Mivel a jogi szabályozás nem tud azonnal reflektálni a társadalmi jelenségekre, valamint az azokban bekövetkező változásokra, így logikus, hogy mindenre kiterjedő, teljes körű megoldás – még – nem adható a kérdésre. A probléma ettől függetlenül létezik, s álláspontunk szerint reakciót sürget, melyet mind jogi, mind társadalmi eszközökkel elő kell segíteni.

¹⁵⁵ PAPP János Tamás: Az én házam az én váram. A szólásszabadság érvényesülése a közösségi médiában. In: KOLTAY András – TÖRÖK Bernát: *Sajtószabadság és médiajog a 21. század elején* 3. Budapest, Wolters Kluwer, 2016. 1.

Irodalomjegyzék

Magyar nyelvű szakirodalom

ÁDÁM Antal: *Alkotmányi értékek és alkotmánybíráskodás*. Budapest, Osiris, 1998.

ÁDÁM Antal: Az emberi és állampolgári alapjogok. KISS László (szerk.): *Válogatott fejezetek a rendszeres alkotmánytan köréből (Egyetemi jegyzet)*. Pécs, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Alkotmány és Jogpolitikai Intézet, 1996.

BÍRÓ Gáspár: Az egyenlő méltóság elvéről. In: HAJAS Barnabás – SZABÓ Máté (szerk.): *Emberi méltóság korlátok nélkül: a gyermekek, a hajléktalanos és a gyülekezők jogai*. Budapest, OGY Hivatala, 2009.

CSÍKI Ottó – FILÓ Erika: *Magyar Családjog*. HVG- ORAC, 2003 (második, átdolgozott kiadás)

Denis MCQUAIL: *A tömegkommunikáció elmélete*. Budapest, Wolters Kluwer, 2015.

DRÁNOVITS Tímea: A gyermek mindenk felett álló érdekének és a véleménynyilvánítás szabadságának egymáshoz való viszonya a hazai szabályozás tükrében. TRÓCSÁNYI László (szerk.): *Dikaiosz logosz. Tanulmányok Kovács István emlékére*. Szeged, „Norma” Nyomdász Kft., 2012.

FILÓ Erika – KATONÁNÉ PEHR Erika: *Gyermekei jogok, gyermekvédelem* (harmadik hatályosított, bővített kiadás; az első kiadás neve: *Gyermekevédelem, gyámügy*). Budapest, HVG-ORAC, 2009.

FILÓ Erika: *Gyermekei jogok és a szülői felügyelet*. In: FILÓ Erika: *Emlékkönyv – Pap Tibor professzor halálának 25. évfordulójára*. Pécs, PTE – ÁJK, 2002.

HALMAI Gábor – TÓTH Gábor Attila: *Emberi jogok*. Budapest, Osiris Kiadó, 2003.

HALMAI Gábor: *A kifejezés szabadsága az Alkotmánybíróság joggyakorlatában*. Budapest, Alkotmány és Jogpolitikai Intézet, 1996.

KAZUSKA Melinda: *A gyermeki jogok védelmét ellátó intézményrendszer Magyarországon*. In: Dobróka Mihály (szerk.): *Doktoranduszok Fóruma*, Miskolc, Miskolci Egyetem Tudományszervezési és Nemzetközi Osztály, 2013.

KOLTAY András – SZIKORA Tamás: *A közérkölc és a kiskorúak védelme*. In: KOLTAY András – NYAKAS Levente (szerk.): *Magyar és európai médiajog*. Budapest, Wolters Kluwer, 2015.

LENKOVICS Barnabás – SZÉKELY László: *Magyar polgári jog. A személyi jog vázlat*. Budapest, Eötvös József Kiadó, 2014.

- MAJTÉNYI László: *Az információs szabadságok. Adatvédelem és a közérdekű adatok nyilvánossága*. Budapest, Wolters Kluwer, 2006.
- MAJTÉNYI László: *Az információs szabadságok. Adatvédelem és a közérdekű adatok nyilvánossága*. Budapest, Wolters Kluwer, 2006.
- MENYHÁRD Attila: A magánélethez való jog a szólás- és médiaszabadság tükrében. In: CSEHI Zoltán – KOLTAY András – NAVRATYIL Zoltán (szerk.): *A személyiség és a média a polgári és a büntetőjogban*. Budapest, Wolters Kluwer, 2014.
- PAPP János Tamás: Az én házam az én váram. A szólásszabadság érvényesülése a közösségi médiában. In: KOLTAY András – TÖRÖK Bernát: *Sajtószabadság és médiajog a 21. század elején 3*. Budapest, Wolters Kluwer, 2016.
- PÁSZTOR Emese: A gyermekek jogainak védelme – első kézből. Avagy mit tettenek a gyermekkel közvetlen kapcsolatban álló személyek a gyermek mindenek felett álló érdekében? In: HAJAS Barnabás – SZABÓ Máté (szerk.): *Emberi méltóság korlátok nélkül*. Budapest, Országgyűlés Hivatala, 2009.
- SÓLYOM László (szerk.): *A személyiségi jogok elmélete*. Budapest, Közigazgatási és Jogi Könyvkiadó, 1983.
- SOMFAI Balázs: A gyermeki jogokról. Csöndes Mónika – NEMESSÁNYI Zoltán (szerk.): *Merre tart a magyar civilisztikai jogalkotás a XXI. század elején?* Pécs, Kódex Nyomda Kft., 2010.
- SZABÓ Endre Győző: A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jog. In: SCHANDA Balázs – BALOGH Zsolt (szerk.): *Alkotmányjog – Alapjogok*. Budapest, Pázmány Press, 2015.
- SZABÓ Máté Dániel: Az alapjogok információs jogi rétege. In: NAGY Marianna (szerk.): *Jogi Tanulmányok 2010 Ünnepi konferencia az ELTE megalakulásának 375. évfordulója alkalmából I. kötet*. Budapest, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2010.
- SZEGHALMI Veronika: A magánszféra védelméhez való jog összehasonlító elemzése az egyes európai államokban. In: KOLTAY András – NYAKAS Levente (szerk.): *Összehasonlító médiajogi tanulmányok*. A „közös európai minimum” azonosítása felé. NMHH Médiatudományi Intézete, Budapest. 2014.
- SZIKLAY Júlia: *Az információs jogok kialakulása, fejlődése és társadalmi hatása*. Doktori értekezés Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskolája Kézirat lezárva: Budapest, 2011. július 1.
- SZIKLAY Júlia: *Kulcs a net világhoz*. Budapest, Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, 2013.

TÖRŐ Károly: *Személyiségvédelem a polgári jogban*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1979.

VARGA Zs. András: Méltóság és közösség. In: HALUSTYIK Anna – KLICSU László (szerk.) *Cooperatrici veritatis: Ünnepi kötet Tersztyánszkyne Vasadi Éva 80. születésnapja alkalmából*. Budapest, Pázmány Press, 2015.

VÉKÁS Lajos: *Szakértői javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez*. Budapest, Wolters Kluwer, 2008.

Werner HEUN: Az emberi méltóság – A filozófiai koncepciótól a jogi garanciáig. In: HAJAS Barnabás – SZABÓ Máté (szerk.): *Emberi méltóság korlátok nélkül: a gyermekek, a hajléktalanos és a gyülekezők jogai*. Budapest, OGY Hivatala, 2009.

ZSIROS Annamária: A gyermek, mint az alapjogok alanya. In: STIPTA István (szerk.): *Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium*. Miskolc, Gazdász-Elasztik Kft., 2013.

Idegen nyelvű szakirodalom

Angela KOLB: Internet, Recht, Internetrecht und die Medien. In: Wolfgang KLEINWÄCHTER (szerk.): *Grundrecht Internetfreiheit*. Berlin, Eurocaribe Druck, 2011.

Hans NIEUWENHUIS: The Core Business of Privacy Law: Protecting Autonomy. In: Katja S. ZIEGLER (szerk.): *Human Rights and Private Law*. Oxford, Hart, 2007.

Raymond WACKS: Privacy in Cyberspace: Personal Information, Free Speech and the Internet. In: Peter BIRKS (szerk.): *Privacy and Loyalty*. Oxford, Clarendon, 1997.

Rolf H. WEBER – Thomas SCHNEIDER: *Internet Governance and Switzerland's Particular Role in its Processes*, Zürich Schulthess, 2009. Előszó

Samuel D. WARREN – Louis D. BRANDEIS: The right to privacy. In: Harvard Law Review, vol. 4. 1890.

Val CORBETT: A képmáshoz fűződő jog és az elvi megalapozás nehézségei. *In Medias Res*, 2014/2. Eredeti, angol nyelvű címe és megjelenési helye: The right of publicity and the search for principle. In: KOLTAY András (szerk.): *Media Freedom and Regulation in the New Media World*. Budapest, Wolters Kluwer, 2014.

Magyar nyelvű folyóiratok

BALOGH Zsolt: Az emberi méltóság: Jogi absztrakció vagy alanyi jog. *Iustum Aequum Salutare*, 2010/4.

BÉKY Ágnes Enikő: A gyermekek szerepe a családi jogi mediációban, különös figyelemmel az ítélőképesség kérdésére. *Jogelméleti Szemle*, 2013/1.

Eric BARANDT: A kifejezés szabadságának és a magánszféra védelmének egyensúlya a Strasbourgi Bíróság ítélkezési gyakorlatában. *Iustum Aequum Salutare*, 2010/3.

KISS Evelin – NAGY Viktor – RAUS Csaba: Alkotmányosság a magánjogban – Az általános személyiségi jog. *Scriptura*, 2014/1.

LÁBADY Tamás: Az emberi személy az új polgári törvénykönyvben. *Iustum Aequum Salutare*, 2015.

LÁBADY Tamás: Sérelemdíj versus nem vagyoni kártérítés. *Állam- és Jogtudomány*, 2016/1.

M. D. KIRBY: Információs Tízparancsolat, *Világosság*, 1992/11.

MENYHÁRD Attila: A magánélethez való jog elméleti alapjai. *In Medias Res*, Budapest. 2014/2.

NAVRATYIL Zoltán: Internet és szólásszabadság: a „felejtés” joga és a „feledésbe merüléshez” való jog. *Iustum Aequum Salutare*, Budapest. 2015/2.

NÉMETH Ildikó: A Családjogi Charta és a gyermekek jogainak nemzetközi védelme. *Iustum Aequum Salutare*, 2014/1.

Rolf H. WEBER – Ulrike L. HEINRICH: Az új médiakörnyezet szabályozási kérdései. *In Media Res*, 2014/2.

SZABÓ Máté Dániel: Kísérlet a privacy fogalmának meghatározására a magyar jogrendszer fogalmaival. *Információs Társadalom*, 2005/2.

SZEIBERT Orsolya: Középpontban a gyermekek: a kiskorú szülők helyzete és a gyermek identitáshoz fűződő joga. *Családi jog*, 2005/3.

Idegen nyelvű folyóiratok

Aharon BARAK: Constitutional Human Rights and Private Law. In: Friedmann, DANIEL – BARAK – EREZ, Daphne (szerk.): *Human Rights in Private Law*, Hart Publishing, Oxford-Portland Or., 2003.

Andrew TUTT: The New Speech. 41 *Hastings Constitutional Law Quarterly*, 2014.

Jacqueline D. LIPTON: Mapping Online Privacy. *Northwestern University Law Review*, 2010/104.

Johen WIRTZ – May O. LWIN – Jerome D. WILLIAMS: Causes and Consequences of Consumer Online

Johen WIRTZ – May O. LWIN – Jerome D. WILLIAMS: Causes and Consequences of Consumer Online Privacy Concern. *International Journal of Service Industry Management*, vol. 18. 2007.

Kevin PARK: Facebook Used Takedown And It Was Super Effective! Finding A Framework For Protecting User Rights Of Expression On Socialnetworking Sites. 68 *N.Y.U. Annual Survey of American Law*, 2013.

Philip E. VEERMAN: The Rights of the Child and the Changing Image of Childhood. Dordrecht, Martinus *Nijhoff Publishers*, 1922.

Robert C. POST: Three Concepts of Privacy. *The Georgetown Law Journal*, vol. 89. 2001.

Rolf H. WEBER – Thomas SCHNEIDER: *Internet Governance and Switzerland's Particular Role in its Processes*, Zürich Schulthess, 2009. Előszó

Alkotmánybírósági határozatok

23/1990. (X.31.) AB határozat

34/1992 (VI. 1.) AB határozat

64/1991. (XII. 17.) AB határozat

8/1990 (IV. 23.) AB határozat

913/B/2009 ABH

95/B/1990 ABH

További jogforrások

A gyermeki jogokról szóló 1991. évi LXIV. törvény a New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről

Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. XXXI. törvény

1993.évi bécsi emberi jogi világkonferencia záródokumentuma

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény

Magyarország Alaptörvény

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013.évi V. törvény

Bírósági ügyek

Jääskinen főtanácsnok indítványa a C-131/12. sz. ügyben (2013. június 25.)

Roberson/ Rochester Folding Box Company, 171 NY 538

Von Hannover v. Germany, no. 59320/00., 2004. június 24-i ítélet

BDT 2008. 1899

EBH 2012.P.16.

Internetes hivatkozások

http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=476041, 2010-07-07

<http://www.avg.com/ww-en/homepage>

<http://www.bbc.com/news/technology-34539059>

<http://www.businesswire.com/news/home/20101006006722/en/Digital-Birth-Online-World>

<http://www.humanium.org/en/the-childs-best-interest/>

<http://www.thelocal.at/20160914/woman-sues-parents-for-sharing-embarrassing-childhood-photos-on-facebook>

<https://hu-hu.facebook.com/legal/terms/update>

http://readwrite.com/2010/01/09/facebooks_zuckerberg_says_the_age_of_privacy_is_ov/

<http://www.thewire.com/global/2011/11/world-tour-creepy-condom-ads/45582/>

Letöltés dátuma: 2016. november 06.